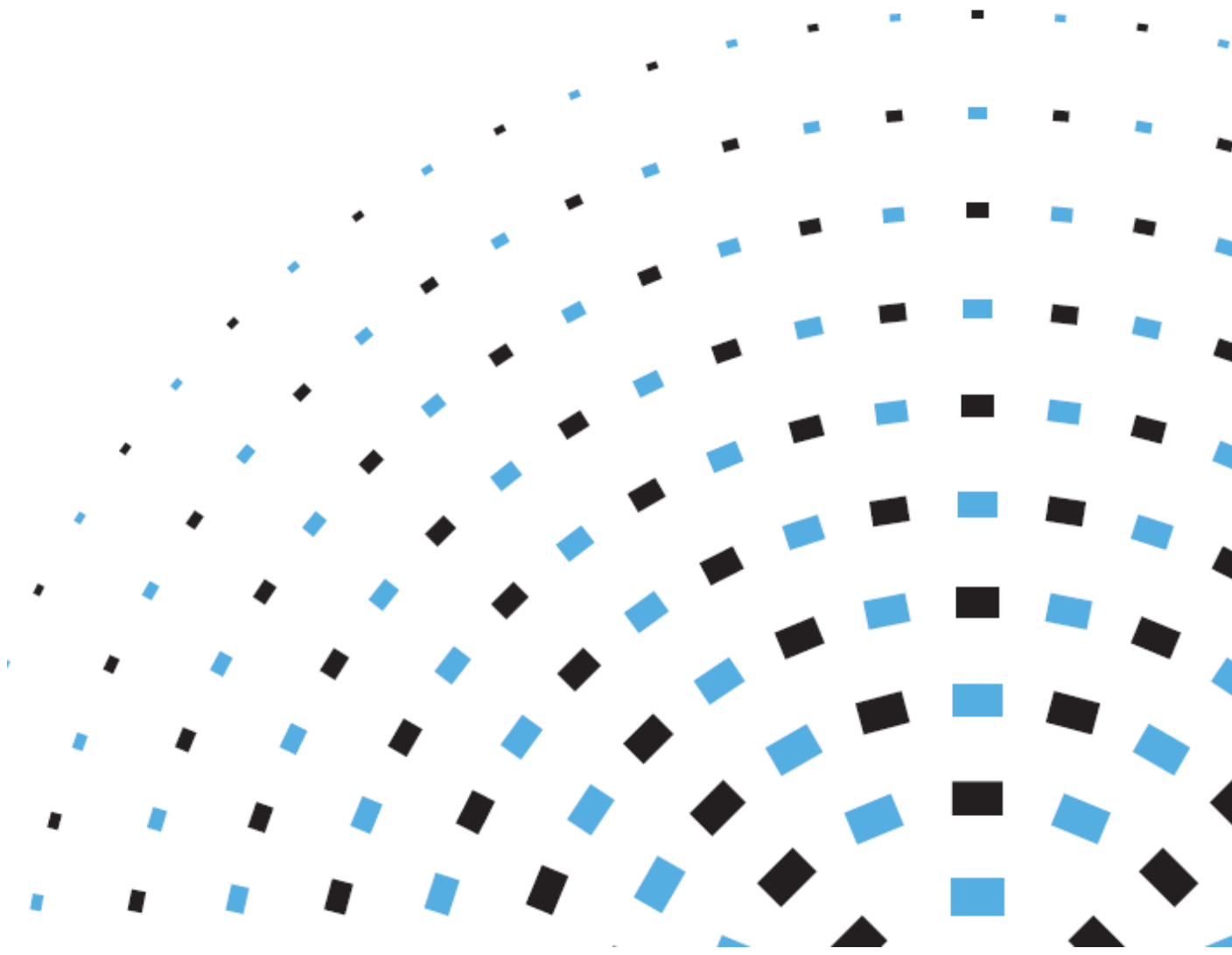

ÚDH

Úřad pro dohled
nad hospodařením
politických stran
a politických hnutí

Výroční zpráva 2023

Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí

Kounicova 688/26, Brno, 602 00

E-mail: podatelna@udhpsh.cz

Tel.: +420 604 815 899

<https://www.udhpsh.cz>

Obsah

Úvodní slovo	6
Dohledová činnost Úřadu	8
<i>Hospodaření stran a hnutí</i>	<i>8</i>
Výroční finanční zprávy – formální náležitosti	8
Výroční finanční zprávy – kontrola obsahu	9
Hospodaření stran a hnutí jako součást dohledu nad financováním kampaní	10
Dohled nad vedením oddělených účtů	10
Dohled nad ostatními povinnostmi danými zákonem v oblasti hospodaření	10
Volby do Senátu Parlamentu České republiky v roce 2022	11
Kontroly uskutečněné v roce 2023	11
Zveřejnění zpráv o financování volební kampaně a předložení volebního účetnictví	11
Kontrola správnosti údajů uvedených ve zprávách o financování volební kampaně a volebního účetnictví	12
Převedení nevyužitých prostředků na volební kampaň	13
<i>Zahájené kontroly</i>	<i>14</i>
Volba prezidenta republiky	15
Vyhlášení volby	15
Kandidáti	15
Volební kampaň	15
<i>Kontroly uskutečněné v průběhu kampaně zaměřené na transparentnost kandidátů</i>	<i>18</i>
Založení transparentních účtů a jejich oznámení Úřadu včetně webových stránek kandidáta s informacemi o financování volební kampaně	18
Zveřejnění dárců 3 dny před prvním a druhým kolem voleb	18
<i>Kontroly po skončení volební kampaně</i>	<i>19</i>
Zveřejnění zpráv o financování volební kampaně	19
Převod zůstatků volebních účtů na veřejně prospěšné účely	19
<i>Zahájené kontroly</i>	<i>20</i>
<i>Volební kampaň vedená vydavatelem periodického tisku</i>	<i>21</i>
Podněty	22
Správní řízení	22
<i>Souhrnná statistika</i>	<i>22</i>
Řízení ve věci hospodaření stran a hnutí	23
Řízení ve věci kampaně pro volbu prezidenta republiky 2023	24
Řízení ve věci kampaně pro volby do zastupitelstev krajů 2020 a do Poslanecké sněmovny 2021	24

Řízení ve věci kampaně pro volby do Senátu 2022	24
Pokuty za neposkytnutí součinnosti	25
Pozastavení činnosti a rozpuštění politických stran a politických hnutí	25
Správní soudnictví	26
<i>Vybraná soudní rozhodnutí s dopadem na další dohledovou a rozhodovací činnost Úřadu</i>	<i>26</i>
Nález Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 92/20	26
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2023, č.j. Ars 4/2019–109	27
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2023, č.j. Ars 2/2023 – 45	28
Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 7. 2023, č.j. 41A 24/2022-103	29
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2024, č.j. Ars 6/2023 - 46	29
<i>Další důsledky soudních řízení pro rozhodovací činnost Úřadu</i>	<i>30</i>
Posouzení spolku jako veřejného hlídacího psa	30
Organizace dobrovolníků	31
Publikování na internetových stránkách spolku	32
Vytvoření a provozování chatbotu a rozšiřování volebních plakátů a letáků	33
Chybějící informace o zadavateli a zpracovateli	34
Legislativní činnost Úřadu	35
<i>Návrh zákona o volebních kampaních</i>	<i>35</i>
<i>Změna zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích</i>	<i>37</i>
Plánovaný vývoj	39
<i>Zákon o lobbingu</i>	<i>41</i>
Administrativní a spisová agenda	43
Personální agenda	44
Organizační schéma Úřadu k 31. 12. 2023	45
<i>Rozbor zaměstnanosti</i>	<i>46</i>
Struktura zaměstnanců podle věku	47
Struktura zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví	48
Vzdělávání a rozvoj	48
Schválený rozpočet na rok 2023, provedená rozpočtová opatření	49
<i>Výsledky hospodaření kapitoly Úřadu ke dni 31. prosince 2023</i>	<i>50</i>
Podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích kapitoly	50
Přehled plnění závazných ukazatelů rozpočtu kapitoly 371	51
Podíl čerpání jednotlivých ukazatelů na celkovém čerpání Úřadu za rok 2023 podle skutečnosti	52
Platové prostředky a rozbor zaměstnanosti – podseskupení položek 501, 502, 503	53

Informační a komunikační technologie	54
<i>Průvodce pravidly financování politiky</i>	<i>56</i>
<i>Rozvoj elektronických nástrojů dohledové činnosti</i>	<i>57</i>
Evidence a zveřejňování sankcí	58
Archivace dat pro účely kontrol	59
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	60

Úvodní slovo

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

jsem rád, že již vám mohu druhým rokem výkonu své funkce předsedy Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále jako „Úřad“) předložit výroční zprávu Úřadu za rok 2023.

Uplynulý rok byl pro Úřad částečně rokem volebním, volba prezidenta republiky, na jejíž financování Úřad dohlíží, byla ukončena v prvních měsících roku 2023. Úřad se také zabýval agendou kontroly financování volebních kampaní, které byly ukončeny v posledním čtvrtletí roku 2022 (volby do Senátu Parlamentu ČR), neboť právní povinnost předložení volebního účetnictví a zprávy o financování volební kampaně kandidujícím volebním subjektům ke kontrole Úřadu končí až po uplynutí lhůty 90 dnů po volbách. Úřad v rámci voleb na funkci prezidenta republiky reagoval na předložené dotazy všech kandidujících subjektů ve vztahu k financování volebních kampaní, jejich částí a splnění dalších povinností. Prioritně a velmi urychleně Úřad snažil věnovat všem předloženým zprávám o volebním účetnictví, nadto dohlížel na průběh kampaně i v rámci volební kampaně. Výsledky realizovaného dohledu u obou typů voleb jsou podrobněji obsaženy dále v této zprávě. Rovněž v souvislosti s pravidelnou činností Úřadu, tj kontrolou hospodaření politických subjektů v předchozím kalendářním roce Úřad zahajoval v roce 2023 správní řízení pro zjištění pochybení.

Významným mezníkem pro další výkon dohledové činnosti a pokračování v prvních dvou měsících roku 2023 bylo jmenování nových členů Úřadu. U jednoho došlo dokonce k opakování mandátu, tři noví kolegové – členové Úřadu přišli převážně z akademických oblastí, kde se problematikou financování politických subjektů dlouhodobě zabývali. Jsem rád, že jsem mohl přivítat novou kolegyni – historicky první ženu v pozici členky Úřadu. Noví členové Úřadu se velmi rychle zapojili do výkonu agendy, kterou Úřad v roce 2023 vykonával, tedy kontroly a dohledu nad hospodařením politických subjektů. Jejich spolupráce však byla vítána i oblasti dalších výzev, které nám loňský rok přinesl.

V rámci Národního programu obnovy dochází v České republice k velmi výraznému posunu příprav regulace dosud neregulovaných oblastí politické kultury a vlivu na ni: lobbying,

střetu zájmů, whistleblowingu i posuzování férovosti volebních kampaní. Všechny tyto oblasti bude nově nutné podchytit a právně upravit tak, aby stát mohl účinně a efektivně vykonávat dohled nad novými skutečnostmi v oblasti ohrožení pravidel politické soutěže. Úřad je totiž jedním ze subjektů, kterého se připravované změny bytostně dotýkají. Jako jeden ze zvažovaných správců všech nových agend byl proto v průběhu roku 2023 zapojen velmi výrazně do legislativních procesů, a to nejenom ve fázi příprav právních předpisů, jejich připomínkového řízení, ale i jejich aplikace. I tomuto tématu se výroční zpráva Úřadu za rok 2023 dále v textu věnuje.

Uplynulý rok byl pro Úřad v mnohém rokem velkých výzev, a to zejména pro nutné změny související s přidělením zcela nové agendy – kontroly a dozoru nad dodržováním podmínek střetu zájmů v oblasti vlastnictví medií, poskytování dotací a investičních pobídek. Zákon, kterým je tato agenda Úřadu svěřena, nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2024, interní změny v Úřadě proto dosud nemohly být ukončeny. Věřím, že v roce 2024 však Úřad dosáhne na změnu systemizace, povede se jej posílit po personální a materiální stránce tak, aby nejenom novou agendu mohl vykonávat rychle, efektivně a účelně, nýbrž aby byl připraven i na další výzvy, které jsou před něj kladeny. Věřím, že v dalším období opět Úřad naplní veškerá očekávání zákonodárců a zvládne další rozšíření své působnosti o nové úkoly, které jsou pro něj aktuálně připravovány ve zpracovávaných právních předpisech.

Ing. František Sivera
předseda Úřadu

Dohledová činnost Úřadu

Hospodaření stran a hnutí

Dohledovou činnost Úřad vykonává na základě zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sdružování“) a příslušných volebních zákonů, předseda a členové Úřadu a dále státní zaměstnanci zařazení v oddělení kontroly a správního řízení.

Dohledová činnost nad hospodařením politických stran a politických hnutí v roce 2023 spočívala primárně v následujících pěti oblastech.

Výroční finanční zprávy – formální náležitosti

V roce 2023 mělo povinnost předložit výroční finanční zprávu za rok 2022 celkem 262 politických stran a hnutí. Úřad obdržel v zákonem stanovené lhůtě (tj. do 1. dubna 2023) celkem 164 úplných výročních finančních zpráv; po této lhůtě pak 29 úplných výročních finančních zpráv. Politickým stranám a hnutím, které nepředložily výroční finanční zprávu za rok 2022 do 1. dubna 2023, zaslal Úřad ve lhůtě podle § 19h odst. 3 zákona o sdružování výzvu k předložení výroční finanční zprávy (s výjimkou těch, které zprávu předložily do doby odeslání výzvy).

Ve 12 případech politické strany a politická hnutí Úřadu předložily výroční finanční zprávu sice včas, avšak neúplnou; v 11 případech předložily politické strany a politická hnutí neúplnou výroční finanční zprávu po uplynutí zákonem stanovené lhůty. Tyto strany a hnutí Úřad vyzval k doplnění či odstranění nedostatků výroční finanční zprávy podle § 19h odst. 5 zákona o sdružování. Nejčastějšími nedostatky byla absence účetní závěrky a zprávy auditora o ověření účetní závěrky s výrokem bez výhrad, výjimečně pak předložení výroční finanční zprávy na neplatném formuláři podle vyhlášky č. 273/2005 Sb. Úřad adresoval celkem 82 výzev k předložení výročních finančních zpráv a celkem 23 výzev k doplnění neúplných výročních finančních zpráv.

Celkově tak úplnou výroční finanční zprávu za rok 2022 předložilo 205 politických stran a hnutí, neúplnou 2 a 55 politických stran a hnutí pak nepředložilo výroční finanční zprávu za rok 2022 vůbec.

Úřad dále na základě § 19f písm. d) zákona o sdružování sdělil Ministerstvu financí, zda mu výroční finanční zprávy politických stran a politických hnutí za předcházející rok byly předloženy a zda jsou podle jeho zjištění úplné. Úřad dále Ministerstvu financí podle § 19f písm. e) zákona o sdružování sdělil výsledek posouzení výroční finanční zprávy předložené dodatečně podle § 19h odst. 3 zákona o sdružování nebo předložené na výzvu k doplnění nebo odstranění nedostatků podle § 19h odst. 5 zákona o sdružování.

V souladu s obvyklým postupem Úřad prioritně sdělil Ministerstvu financí svá zjištění o předložení výročních finančních zpráv a jejich úplnosti ohledně těch politických stran a politických hnutí, které podle sdělení Ministerstva financí měly nárok na příspěvek na činnost podle § 20 odst. 1 písm. a) zákona o sdružování tak, aby Ministerstvo financí nemuselo přerušovat řízení o žádosti o výplatu splátky státního příspěvku za první čtvrtletí roku 2023, která je vázána na sdělení Úřadu o úplnosti předložené výroční finanční zprávy. Tato splátka musí být vyplacena do 15. dubna příslušného kalendářního roku.

Pokud jde o způsob předložení výroční finanční zprávy za rok 2022, možnosti předložit výroční finanční zprávu čistě prostřednictvím elektronické aplikace Úřadu využilo 153 politických stran a hnutí z celkem 208 politických stran a hnutí, které Úřadu předložily výroční finanční zprávu za rok 2022 (ať už úplnou nebo neúplnou). V 26 případech byla výroční finanční zpráva předložena prostřednictvím datové schránky, v 16 případech poštou a 1 doručena osobně. Z toho byla v 6 případech výroční finanční zpráva zaslána současně aplikací a zároveň datovou schránkou nebo poštou.

Výroční finanční zprávy – kontrola obsahu

Úřad se zaměřil na kontrolu obsahu dodaných výročních finančních zpráv. Po shromáždění většiny dodaných výročních zpráv v polovině roku byla provedena analýza obsahu výročních zpráv, a to se zaměřením na tři hlavní oblasti, kde může docházet k porušování zákona o sdružování. Proběhla kontrola dárců uváděných ve výroční zprávě z hlediska validity dat o nich uváděných. Dále proběhla kontrola plnění zákonných limitů, tzn. zda některý z dárců není zakázaným dárcem dle zákona (např. společnosti s vyšší majetkovou účastí státu atp.). Konečně Úřad prováděl kontroly, zda nedocházelo ke kumulaci darů a k překračování limitu na dar na jednoho dárce a kalendářní rok ve výši 3 000 000 Kč. Získaná data budou dále

vyhodnocena a v identifikovaných problémech se Úřad v dalším období zaměří na kontrolu nedostatků u jednotlivých předkladatelů výročních zpráv.

Byly zahájeny kontroly politických stran, u kterých byly identifikovány problémy při analýze výročních finančních zpráv za rok 2022. Konkrétně šlo o kontroly dvou politických hnutí, u kterých byl identifikován zakázaný typ dárce. Kontroly nebyly do konce roku 2023 ukončeny.

Hospodaření stran a hnutí jako součást dohledu nad financováním kampaní

Kontroly hospodaření politických stran probíhaly v souvislosti s kontrolami voleb do Senátu 2022. Typicky byly kontroly zaměřeny jak na dodržování pravidel kampaně, tak současně na běžné hospodaření stran ve volebním roce, které s volebními financemi velmi úzce souvisí. Úřad zejména zkoumal, zda kandidující subjekty zahrnuly do volebního účetnictví všechny výdaje, uvedly 3 dny přede dnem konání voleb informace o poskytovatelích bezúplatného plnění a v případech, kdy došlo k využití prostředků z nevolebních účtů politických stran k financování volební kampaně, zda byly uvedeny ve zprávě o financování volební kampaně kandidujících subjektů.

Dohled nad vedením oddělených účtů

V souladu s §17a zákona o sdružování, musí politické subjekty povinně vést oddělené účty pro potřeby svého financování. V roce 2023 pokračovala kontrolní činnost týkající se zřizování, resp. nahlašování zvláštních a provozních účtů politických stran a hnutí. Úřad zde pokračoval v kontrolní činnosti z minulých let, kdy postupně prováděl kontroly u subjektů, které dosud Úřadu neoznámily odkaz na zvláštní účet anebo číslo provozního účtu. Úřad se v průběhu kontrolní činnosti zabýval zjišťováním, zda strana či hnutí při své činnosti přijímají finanční prostředky anebo s nimi hospodaří, a zda tedy vznikla právní povinnost vést zvláštní a provozní účet. V průběhu roku 2023 byly dokončovány kontroly zejména stran, které v průběhu kontroly zanikly nebo s Úřadem odmítly komunikovat, a kontrolní proces se tímto zpomalil, či dokonce zastavil.

Dohled nad ostatními povinnostmi danými zákonem v oblasti hospodaření

Úřad se také ve své dohledové činnosti zaměřil na naplnění povinnosti rotace auditorů po pěti letech. Subjekty, které tuto povinnost nesplňovaly, byly vyzvány kodstranění

nedostatků. Celkem tak v roce 2023 byly vyzvány 3 politické strany a politická hnutí, ovšem žádná z nich Úřad neinformovala o zjednání nápravy.

V prosinci 2023 byla také v rámci vnitřní činnosti iniciována kontrola splnění povinnosti politických stran a politických hnutí přijímat zápůjčky a úvěry poskytnuté bankou, platební institucí nebo institucí elektronických peněz nebo pobočkou zahraniční banky, platební instituce nebo instituce elektronických peněz na území České republiky (§ 17 odst. 8 písm. i) zákona o sdružování). Kontrola nebyla dokončena a přesahuje do roku 2024.

Volby do Senátu Parlamentu České republiky v roce 2022

V průběhu roku 2023 probíhal dohled nad plněním povinností souvisejících s volbami do jedné třetiny Senátu Parlamentu České republiky. Volby se konaly ve dnech 23. až 24. září 2022 (první kolo) a 30. září až 1. října 2022 (druhé kolo) s účastí 71 kandidujících subjektů. Kromě 43 politických stran a hnutí se těchto voleb zúčastnilo také 20 koalic a osm nezávislých kandidátů. V souvislosti se senátními volbami se také u Úřadu registrovala jedna registrovaná třetí osoba, která ovšem na svou účast v kampani nakonec nevyňala žádné výdaje.

Kontroly uskutečněné v roce 2023

V roce 2023 měly kandidující subjekty povinnost předložit a zveřejnit zprávu o financování volební kampaně, zaslat Úřadu volební účetnictví a po uplynutí 180denního moratoria pro nakládání s prostředky na volebním účtu převést nevyužité prostředky buď na jiný účet politické strany či hnutí (u hnutí, stran a koalic) nebo na veřejně prospěšné účely (nezávislí kandidáti).

Zveřejnění zpráv o financování volební kampaně a předložení volebního účetnictví

Termín pro předložení zprávy o financování volební kampaně a zaslání volebního účetnictví, tedy 90 dní po vyhlášení celkových výsledků voleb, připadl na 2. ledna 2023. Stejný termín je stanoven i pro zveřejnění zpráv na internetových stránkách kandidátů. Většina kandidujících subjektů zprávu a účetnictví předkládá pomocí internetové aplikace Úřadu, což zajišťuje jejich okamžité zveřejnění na internetových stránkách Úřadu. Zprávy i účetnictví předložené

jinými způsoby jsou na internetových stránkách Úřadu zveřejňovány bezodkladně. Veřejnost má tedy k těmto materiálům plný přístup.

Z 63 politických stran, hnutí a koalic první z povinností splnilo v termínu 58 subjektů, z osmi nezávislých kandidátů včas odevzdalo úplnou zprávu šest kandidátů. Dodatečně zprávu předložilo pět stran, hnutí a koalic a oba zbývající nezávislí kandidáti. Volební účetnictví zaslalo včas 55 stran, hnutí a koalic a šest kandidátů, dodatečně účetnictví předložilo deset subjektů (z toho dva nezávislí kandidáti).

Kromě samotného předložení zprávy a účetnictví Úřad u všech subjektů kontroluje, zda jsou zprávy a účetnictví úplné, tedy zda obsahují všechny zákonem a vyhláškou stanovené náležitosti. Zprávy musí obsahovat především přehled peněžitých darů poskytnutých kandidujícím subjektům či kandidátům, přehled jiných jim poskytnutých bezúplatných plnění, výdaje hrazené kandidáty, výdaje na volební kampaň a přehled peněžitých dluhů, jejichž splnění se případně kandidující subjekt či kandidát zavázali vsouvislosti s financováním volební kampaně.

Pracovníci Úřadu také ověřují, zda ve zprávách nejsou zjevné nesprávnosti a zda výdaje vykázané ve zprávě o financování volební kampaně nepřekročily limit stanovený pro volby do Senátu Parlamentu ČR. Tento limit představuje 2 mil. Kč včetně DPH pro kandidující subjekty (strany, hnutí, koalice a nezávislé kandidáty), které se účastnily pouze prvního kola voleb, a 2,5 mil. Kč včetně DPH pro kandidující subjekty, které postoupily do druhého kola.

Kontrola správnosti údajů uvedených ve zprávách o financování volební kampaně a volebního účetnictví

V průběhu volební kampaně Úřad shromažďuje poznatky o volebních kampaních jednotlivých kandidujících subjektů. Dochází ke zpracování dat monitoringu reklamy dodaných externím subjektem, analýze vlastních poznatků a také shromažďování informací na základě podnětů ze strany veřejnosti. U vybraných subjektů, jejichž počet se odvíjí od kapacitních možností Úřadu, dochází k srovnávání monitorovaných výdajů na volební kampaně s informacemi uvedenými ve zprávách o financování volebních kampaní a volebním účetnictví. Zjištěné nesrovnalosti či nejasnosti jsou pak jedním z kritérií, podle nichž jsou vybírány subjekty, u nichž jsou zahájeny kontroly dle kontrolního řádu. Nejasnosti ovšem přitom nemusí být důsledkem pochybení ze strany kandidujících stran, hnutí, koalic

či nezávislých kandidátů. Nejen u senátních voleb např. často dochází k situaci, kdy jsou volební kampaně nebo jejich části realizovány tzv. na klíč reklamními agenturami nebo jsou jednotlivé služby poskytovány na základě smluv a účetních dokladů s velmi obecně formulovaným předmětem plnění.

V takovém případě jsou sice splněny zákonné povinnosti, ale v rámci průběžné dohledové činnosti Úřadu je zpravidla nemožné ověřit, zda se monitorované výdaje na volební kampaň skutečně promítly do zprávy o financování volební kampaně. Úřad (a tedy i veřejnost) se ze zprávy a volebního účetnictví těchto kandidujících subjektů zpravidla dozvídá pouze souhrnnou částku, kterou kandidující subjekt za přípravu kampaně zaplatil další osobě (např. reklamní agentuře).

Převedení nevyužitých prostředků na volební kampaň

Dalším předmětem dohledu Úřadu v souvislosti se senátními volbami byla v roce 2023 kontrola převádění nevyužitých prostředků na volební kampaň z volebního účtu na jiné účty, či v případě nezávislých kandidátů na veřejně prospěšné prostředky. Společenskou škodlivost spatřuje Úřad především u nepřevedení nevyužitých prostředků u nezávislých kandidátů.

V případě stran, hnutí a koalic totiž dochází pouze k převodu mezi různými účty kandidujících subjektů. S prostředky tedy stále disponuje kandidující strana a hnutí, či členové koalice, u nichž se nevyužité prostředky rozdělují dle koaliční smlouvy, eventuelně rovným dílem, není-li jejich rozdělení v koaliční smlouvě jinak ošetřeno.

Naopak v případě nezávislých kandidátů stanovil zákonodárce povinnost převést nevyužité prostředky na veřejně prospěšný účel. Tato povinnost mimo jiné zabraňuje tomu, aby ve volbách do Senátu kandidovali nezávislí kandidáti, jejichž primární motivací by byl finanční zisk, tedy vybrání darů pod záminkou dosažení politických cílů a jejich následné využití pro jiné, např. osobní účely.

Na rozdíl od politických stran a hnutí také pochopitelně fyzické osoby nemají mimo volební kampaň žádné povinnosti související se zveřejňováním údajů o svém hospodaření. Proto se Úřad v rámci své dohledové činnosti zaměřuje především na kontrolu plnění povinnosti převedení nevyužitých prostředků na veřejně prospěšné účely. V rámci senátních voleb

všichni nezávislí kandidáti buď nevyužité prostředky na veřejně prospěšné účely převedli, případně v jejich případě žádné nevyužité finance na volebním účtu nezůstaly, eventuelně šlo o bagatelní částky, v jejichž nepřevedení Úřad nespatořoval společenskou škodlivost.

Zahájené kontroly

Výběr subjektů, u nichž je zahajována kontrola dle kontrolního řádu, vychází z poznatků dohledové činnosti Úřadu (viz výše) a z kapacitních možností Úřadu. Kontroly jsou zahajovány až poté, co kandidující subjekty předloží zprávy o financování volební kampaně a volební účetnictví.

V souvislosti s volbami do Senátu v roce 2022 zahájil Úřad v průběhu roku 2023 kontrolu u pěti subjektů, konkrétně u čtyř stran a hnutí a u jednoho nezávislého kandidáta. Kontroly se zaměřují zejména na ověření, zda se všechny náklady a příjmy volební kampaně řádně promítly do zprávy o financování volební kampaně, zda bylo předložené volební účetnictví kompletní nebo také na to, zda byly v rámci volební kampaně plněny i další povinnosti spojené např. s transparentností přijatých darů a bezúplatných plnění.

V případě politických stran a hnutí je předmětem kontroly kromě financování volební kampaně zpravidla i hospodaření strany či hnutí v daném roce, které s financováním volebních kampaní úzce souvisí. Všechny kontroly zahájené v roce 2023 pokračují i v následujícím roce, přičemž nejčastějším důvodem pokračování jsou prodlevy související s nutností vyžádat si od kontrolovaných osob dodatečné podklady a vysvětlení a potřebou shromažďovat další informace a podklady od tzv. povinných osob. Povinnými osobami jsou subjekty, které se nějakým způsobem na kampani podílely, tedy např. kontrolované osobě poskytovaly služby či jejím jménem služby či materiál naopak objednávaly. V případě senátních voleb se často jedná o reklamní agentury a poskytovatele reklamních ploch včetně vydavatelů periodického tisku.

Volba prezidenta republiky

Vyhlášení volby

Volba prezidenta republiky byla vyhlášena ve Sbírce zákonů s platností ode dne 1. července 2022, na základě rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, č. 207/2023 Sb., s termínem volby ve dnech 13. a 14. ledna 2023 (druhé kolo ve dnech 27. a 28. ledna 2023).

Kandidáti

Ode dne vyhlášení voleb se do volební kampaně zapojilo 31 osob, které svůj zájem o kandidaturu vyjádřily různými způsoby – veřejným prohlášením zájmu o kandidaturu, zřízením volebního účtu a jeho oznámení Úřadu, sběrem podpisů.

V termínu 66 dnů přede dnem volby bylo řádně předloženo Ministerstvu vnitra k registraci 21 kandidátních listin (jeden zájemce o kandidaturu podal žádost po termínu). Ministerstvo vnitra po posouzení následně zaregistrovalo devět kandidátů, Nejvyšší správní soud následně registraci jedné kandidátky zrušil, a naopak zaregistroval kandidáta, který byl dříve Ministerstvem vnitra odmítnut. Tím ve volební kampani zůstalo celkem devět kandidátů, jeden z kandidátů se dne 9. ledna 2023 své kandidatury vzdal.

V rámci zájmu o vstup do volební kampaně se u Úřadu registrovalo 48 třetích osob, a to z řad fyzických a právnických osob. Registrované třetí osoby vedly nezávisle kampaň na podporu konkrétního kandidáta, nebo naopak proti konkrétním kandidátům. Nejvyšší nárůst zájemců o vstup do volební kampaně Úřad zaznamenal po ukončení 1. kola volby.

Volební kampaň

Přesto, že dle zákona musí být volební kampaň vedena čestně a poctivě a je zakázáno zveřejňovat o kandidátech nepravdivé informace, zabránění jejich výskytu v průběhu kampaně je značně obtížné, a to nejen na sociálních sítích. Dle zprávy Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (ODIHR) z léta 2023 se na internetu nevyskytovaly v širokém měřítku dezinformace související s volbami. Zpráva dále uvádí, že se stále častěji využívají soukromé online komunikační kanály, jako jsou řetězové e-maily, textové zprávy, soukromé skupiny na sociálních sítích a chatovacích aplikacích, které byly zdrojem informací záměrně či nezáměrně nepravdivých, přičemž někteří kandidáti a třetí

osoby šířili nepřesné informace. Novým dezinformačním prvkem na sociálních sítích byl i pozměněný vizuální obsah, včetně falešných videí s projevy kandidátů.

Úřad monitoroval průběh volebních kampaní jednotlivých registrovaných kandidátů z pohledu propagace na velkoplošných zařízeních, sociálních sítích i komunikačních médiích. Volební kampaně byly vedeny především prostřednictvím sociálních sítí, televizních/rozhlasových debat a osobních setkání. Kampaň na sociálních sítích se vedla většinou na Facebooku, v menší míře na Instagramu a v jednotlivých případech na TikToku a byla v obou kolech voleb velmi výrazná, a to ze strany kandidátů a jejich podporovatelů, či třetích osob. Online kampaně byly převážně osobní povahy a používaly se rovněž k potlačení nebo vyvrácení informací šířených odpůrci kandidáta.

Odkazy na transparentní volební účty a webové stránky s informacemi o financování volební kampaně jednotlivých kandidátů byly zveřejněny na webu Úřadu. To umožňuje zájemcům z řad široké veřejnosti nahlížet a získávat informace o výdajích jednotlivých kandidátů a financování jejich volební kampaně.

Před začátkem a v průběhu kampaně Úřad odpovídal na dotazy veřejnosti a účastníků volební kampaně s cílem objasnit některé nejasnosti spojené s kampaní, včetně povinností jeho účastníků. Vysvětlení nejdůležitějších a nejčastěji požadovaných informací je součástí „průvodce pravidly financování politiky“, který je umístěn na webových stránkách Úřadu. Všichni zájemci o informace mají v zájmu osvěty a předvídatelnosti postojů Úřadu možnost se s nimi seznámit.

V době vyhlášení volební kampaně pro volbu prezidenta republiky probíhaly rovněž volební kampaně do Senátu a do zastupitelstev obcí. Souběh tří volebních kampaní (ve dvou případech regulovaných zákonem ve vztahu k financování kampaní, v jednom případě bez regulace) značně komplikoval monitorování výdajů jednotlivých kampaní v případech, kdy se kandidáti či jejich podporovatelé podíleli na vícero kampaních souběžně. Zákonná úprava tuto situaci neřeší, proto Úřad považoval za nutné postup v uvedené situaci upravit ve svých veřejných vyjádřeních a informacích v průvodci.

V případě některých osob, které se o kandidaturu ucházely, probíhalo financování jejich propagace či agitace již před vyhlášením volební kampaně za pomoci různých neziskových

organizací. Zákon o volbě prezidenta republiky stanovuje, že do zákonem stanoveného limitu výdajů kampaně se zahrnují pouze ty výdaje, které vzniknou ode dne vyhlášení voleb. Samozřejmě je nutné započíst i prostředky kampaně či služby, které byly uhrazeny před dnem vyhlášení volební kampaně a v kampani byly využity.

Financování volební kampaně před vlastní volbou lze hodnotit pouze z dostupných údajů na volebních účtech (zprávy o financování kampaně a účetnictví jsou zveřejňovány až do 90 dnů po vyhlášení výsledků voleb). Z volebních účtů bylo patrné, že financování probíhalo u jednotlivých kandidátů různými způsoby. V případě jednoho z kandidátů nebyl využíván jeho volební účet k získávání darů a úhradám výdajů, vše bylo hrazeno prostřednictvím podporovatele, jak bylo i patrné z prohlášení kandidáta, a to z transparentního účtu jím vedeného politického hnutí. Ostatní kandidáti realizovali výdaje kampaně prostřednictvím svých volebních účtů, přičemž u některých byl patrný určitý typ částečného či úplného **outsourcingu financování kampaně**, který zákon nezakazuje. Skutečné výdaje kampaně hradil v těchto případech jiný subjekt, tzn. v průběhu kampaně nebylo možné zjistit, o jaké konkrétní výdaje se jednalo a kdo byl konečným dodavatelem prostředků kampaně či poskytnutých služeb.

Kandidáti na prezidenta mohou financovat své kampaně z darů od fyzických i právnických osob nebo prostřednictvím bezúplatného plnění od podporovatelů, a to bez jakéhokoliv omezení. Podmínkou je, že poskytovatel finančních zdrojů nesmí být anonymní a kandidát tyto zdroje může využít pouze v případě, pokud je schopen evidovat osobní údaje o poskytovatelích (dárcích) a následně je zveřejnit. Výše daru či poskytnutého bezúplatného plnění není nijak limitována.

Financovat volební kampaň lze i vlastními prostředky kandidáta a úvěrem. Limit pro výdaje kampaně pro kandidáta je stanoven zákonem, a to ve výši 50 milionů pro kandidáty, kteří postoupili do druhého kola volby. Pro ostatní, kteří po prvním kole nebyli úspěšní a nepostoupili dále, je stanoven limit výdajů na volební kampaň 40 milionů korun.

Kontroly uskutečněné v průběhu kampaně zaměřené na transparentnost kandidátů

Založení transparentních účtů a jejich oznámení Úřadu včetně webových stránek kandidáta s informacemi o financování volební kampaně

Každý kandidát na funkci prezidenta republiky je povinen si pro financování volební kampaně nejpozději do 5 dnů ode dne vyhlášení volby zřídit účet umožňující bezplatný a nepřetržitý přístup třetích osob k zobrazování přehledu platebních transakcí na tomto účtu. Úřad akceptuje jako nejzazší termín pro splnění této povinnosti den, kdy došlo k odevzdání kandidátních listin, pokud kandidát nevstoupil do kampaně před tímto datem a neuskutečnil jakoukoliv propagaci či agitaci spojenou s volební kampaní, za kterou se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata.

Kandidát je povinen oznámit Úřadu bez zbytečného odkladu adresu internetových stránek, na kterých je přístupný jeho volební účet a adresu internetových stránek, kde jsou zveřejňovány informace o financování volební kampaně. Úřad následně údaje zveřejňuje na svých internetových stránkách tak, aby voliči měli tyto důležité informace o způsobu financování volební kampaně k dispozici na jednom místě a nemuseli je složitě vyhledávat na internetu. Celkem se tato povinnost týkala 31 osob, které do volební kampaně vstoupily od dne vyhlášení volby (ať už v podobě splnění oznamovací povinnosti vůči Úřadu, podáním kandidátní listiny Ministerstvu vnitra nebo obojím způsobem).

Celkem 21 osob předalo Ministerstvu vnitra ČR v zákonem stanoveném termínu svou kandidátní listinu, u devíti z nich Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí zaznamenal, že došlo k porušení výše uvedených základních pravidel transparentnosti volební kampaně. Uvedený problém se netýkal žádného z kandidátů, kteří byli řádně registrováni MVČR a jejichž jména se objevila na volebních lístcích.

Zveřejnění dárců 3 dny před prvním a druhým kolem voleb

Z důvodů zajištění transparentnosti financování volebních kampaní jsou kandidáti povinni zveřejnit nejen identifikaci dárců, kteří věnovali na jejich volební kampaň finanční příspěvek, ale také další podporovatele a příznivce, kteří poskytli pro kampaň své služby a zboží zdarma nebo za cenu nižší než obvyklou. Celkem se tato povinnost týkala 31 osob, které do volební

kampaně vstoupily ode dne vyhlášení volby (ať už v podobě splnění oznamovací povinnosti vůči Úřadu, podáním kandidátní listiny Ministerstvu vnitra nebo obojím způsobem).

Z devíti řádně registrovaných kandidátů, jejichž jména se objevila na volebních lístcích, v zákonně stanoveném termínu uvedenou povinnost nesplnilo nebo plnění bylo jen částečné u 5 kandidátů. Na základě podrobného prověření bylo u 4 z nich zahájeno správní řízení.

Kontroly po skončení volební kampaně

Zveřejnění zpráv o financování volební kampaně

Kandidáti na funkci prezidenta republiky jsou povinni do 90 dnů ode dne vyhlášení celkového výsledku volby zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup na svých internetových stránkách zprávu o financování volební kampaně a odevzdat ji Úřadu společně s účetnictvím obsahujícím položky financování volební kampaně.

Celkem se tato povinnost týkala 31 osob, které do volební kampaně vstoupily od dne vyhlášení volby (ať už v podobě splnění oznamovací povinnosti vůči Úřadu, podáním kandidátní listiny Ministerstvu vnitra nebo obojím způsobem). Všech devět řádně registrovaných kandidátů, jejichž jména se objevila na volebních lístcích, splnilo svoji zákonnou povinnost a zprávy o financování volební kampaně zveřejnili a společně s účetnictvím odevzdali Úřadu ve stanoveném termínu.

U třinácti osob nebyly kandidátní listiny na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra a po následném rozhodnutí Nejvyššího správního soudu registrovány, hlasování se tedy nezúčastnily. Povinnost zveřejnit a předat Úřadu pro dohled zprávu o financování volební kampaně však ani v jejich případě nezanikla. V osmi případech Úřad neobdržel odkaz na webovou stránku s informacemi o financování volební kampaně ani další účetnictví. Ze zbývajících pěti osob tyto podmínky splnily řádně tři osoby, u dvou byly zjištěny nedostatky.

Převod zůstatků volebních účtů na veřejně prospěšné účely

V zákonně stanoveném termínu se veškeré peněžní prostředky na volebním účtu nevyužitě na volební kampaň musí převést na sociální, zdravotní, sportovní, ekologický, kulturní nebo

jinak veřejně prospěšný účel, a to v rozsahu a způsobem, který určí kandidát na funkci prezidenta republiky.

Do 15 dnů ode dne, kdy byly peněžní prostředky na volebním účtu nevyužité na volební kampaň převedeny na veřejně prospěšný účel, kandidát zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup na svých internetových stránkách a současně zašle Úřadu pro dohled jím podepsanou informaci o tom, komu, v jakém rozsahu a na jaký veřejně prospěšný účel byly tyto peněžní prostředky převedeny. U pěti registrovaných kandidátů MVČR, jejichž jména se objevila na volebních lístcích, došlo k převodu zůstatku na veřejně prospěšné účely. V případě zbylých čtyř registrovaných kandidátů nebyl převod Úřadu oznámen, zůstatky na transparentních účtech byly nulové či v jednotkách korun.

Zahájené kontroly

Na základě rozhodnutí Úřadu byly u 10 osob, které vstoupily do volební kampaně s cílem kandidovat na funkci prezidenta republiky a měly v kampani prokazatelné výdaje, v průběhu prázdninových měsíců zahájeny kontroly financování volební kampaně. Kontrola byla zahájena u všech registrovaných kandidátů, jejichž jména se objevila na volebních lístcích, vyjma jednoho z kandidátů, u kterého byly zohledněny závažné zdravotní problémy bránící v součinnosti v rámci výkonu kontroly.

Ke konci roku 2023 nebyla žádná z kontrol ukončena. Kontroly byly převážně zaměřeny na oblasti dodržení výdajového limitu, rozklíčování výdajů ve zprávě o financování volební kampaně kandidáta ve vztahu k transparentnímu a srozumitelnému popisu výdaje kampaně, nejasnosti zjištěné porovnáním jednotlivých výdajů monitorovaných Úřadem s údaji ve zprávě a účetnictví kandidáta a specifikace výdajů u souhrnně vykázané částky za služby marketingových agentur.

Jedním ze zásadních důvodů protahujících se lhůt pro provádění kontroly v tomto případě je délka doručování oznámení o zahájení kontroly či následných výzev písemně poštovním přepravcem (kandidát nemusí mít datovou schránku), častá nesoučinnost kontrolovaných osob, nedodání podkladů požadovaných kontrolním orgánem v požadované podobě, nutno informace získávat od třetích (povinných) osob.

Volební kampaň vedená vydavatelem periodického tisku

Úřad se ve dvou případech setkal se situací, kdy vydavatelé periodického tisku před volbou prezidenta republiky v lednu 2023 vstoupili do veřejného prostoru způsobem, který v konkrétním případě mohl naplňovat znaky volební kampaně. V prvním případě se jednalo o vydavatele lifestylového časopisu, který věnoval krátce před volbou prezidenta republiky velký prostor jedné z kandidátek. Vedle toho na svém instagramovém profilu vyjádřil explicitní podporu naplňující znaky volební kampaně, která však neměla podobu propagace vydání časopisu, v němž byly zveřejněny redakční články věnované kandidátce.

Ve druhém případě požádal Úřad o registraci (jako tzv. registrovaná třetí osoba) vydavatel periodického tisku (týdeníku), který krátce před druhým kolem volby prezidenta hodlal vydat zvláštní číslo týdeníku distribuované zdarma, v němž agitoval ve prospěch jednoho z kandidátů postupujících do druhého kola volby, a naopak v neprospěch druhého kandidáta.

Úřad tuto žádost v souladu se zákonem o volbě prezidenta republiky odmítl zdůvodnující, že vydavatel periodického tisku spadá do okruhu subjektů, které nemohou být registrovanými třetími osobami, a nemohou tedy vést volební kampaň bez vědomí kandidujících subjektů. Úřad se v této věci obrátil mj. na Ministerstvo kultury jakožto ústřední správní orgán na úseku periodického tisku. Ministerstvo kultury sdělilo, že předmětné zvláštní číslo týdeníku naplňovalo náležitosti periodického tisku podle tiskového zákona. Podle názoru Úřadu obsah zvláštního čísla byl na samé hraně toho, co lze považovat za názorově vyhraněné redakční články (a tedy výkon svobody projevu, který nemůže být předmětem volební regulace), a nejedná se o sdělení v neprospěch kandidujícího subjektu ve smyslu volebního zákona, za které se (obvykle) poskytuje úplata.

Podle aktuální právní úpravy lze přestupkově postihnout pouze účast na volební kampani bez předchozí registrace ve zvláštním registru Úřadu. Výkladem tohoto ustanovení lze dospět k závěru, že přestupkové řízení je možné vést pouze vůči subjektům, které se mohou registrovat, avšak neučiní tak, a přesto vstoupí do volební kampaně. Naopak tato skutková podstata přestupku nedopadá na subjekty, které volební kampaň bez vědomí kandidujících subjektů vést nemohou, protože spadají do okruhu subjektů, které nesmí být registrovanými třetími osobami, a přesto vyvíjejí aktivity, které naplňují znaky volební kampaně.

Na výše uvedených příkladech je zřejmé, že platná právní úprava správního trestání na úseku financování volební kampaně je nedokonalá v tom smyslu, že umožňuje, aby nebyly postiženy subjekty, které podle zákona nemohou vést volební kampaň bez vědomí kandidujících subjektů (vedle vydavatelů periodického tisku se jedná např. o provozovatele rozhlasového a televizního vysílání, stát a jeho příspěvkové organizace, obce, kraje, právnické osoby s majetkovou účastí státu, obcí či krajů, zahraniční právnické osoby atd.), a přesto do volební kampaně vstoupí způsobem, který je způsobilý významně ovlivnit rozhodování voličů o tom, komu dají svůj hlas.

Podněty

V roce 2023 Úřad obdržel 22 podnětů, z nichž se převážná část týkala volby prezidenta republiky, v roce 2023 (např. šíření nevyžádané reklamy, vedení volební kampaně bez registrace, neoznačení prostředků volební kampaně informací o zadavateli a zpracovateli, ale též narušení pořádku při samotné volbě.). Větší část podnětů byla odložena pro neodůvodněnost, či byla předána věcně příslušným správním orgánům. Řízení o přestupcích byla zahájena na základě 2 podnětů, na základě 1 podnětu pak byla zahájena kontrola hospodaření politického hnutí. Pro srovnání, v roce 2017 Úřad obdržel celkem 156 podnětů, v roce 2018 bylo Úřadu předloženo 81 podnětů, v roce 2019 pak obdržel Úřad 9 podnětů, v roce 2020 bylo doručeno 34 podnětů, v roce 2021 řešil Úřad 73 nových podnětů a v roce 2022 bylo adresováno Úřadu 31 podnětů.

Správní řízení

Na začátku roku 2024 Úřad na svých internetových stránkách zveřejnil přehledy uložených správních trestů, v nichž lze vyhledávat např. podle jednotlivých subjektů, jimž byly správní tresty uloženy, podle přestupků či podle data nabytí právní moci.

Souhrnná statistika

V roce 2023 bylo zahájeno celkem 177 správních řízení a pravomocně ukončeno 184 správních řízení. Ve 103 případech Úřad uložil pokutu, v 5 případech uložil napomenutí a v 6 případech Úřad řízení zastavil. Nesoulad mezi počty vedených řízení a uložených

správních trestů je dán tím, že Úřad často vedl společná řízení pro více přestupků, za které byl uložen jeden správní trest. Pro srovnání s předchozími roky, v roce 2022 Úřad zahájil 103 a pravomocně ukončil 127 správních řízení, v roce 2021 Úřad zahájil 267 a pravomocně ukončil 257 správních řízení, v roce 2020 Úřad zahájil 207 a pravomocně ukončil 200 správních řízení, v roce 2019 Úřad zahájil 203 a pravomocně ukončil 220 správních řízení, v roce 2018 Úřad zahájil 246 správních řízení a pravomocně ukončil 492 správních řízení a v roce 2017 (v něm Úřad reálně zahájil svoji činnost až ve druhé polovině tohoto roku) Úřad zahájil 152 správních řízení a pravomocně ukončil 41 správních řízení.

Úhrnná výše pokut pravomocně uložených Úřadem v roce 2023 činí 2 277 000 Kč. Nejvyšší pravomocně uložená pokuta v tomto roce činila 110 000 Kč za nevrácení darů získaných v rozporu se zákonem v zákonem stanovené lhůtě. Z údajů předložených Celním úřadem pro Jihomoravský kraj, který v rámci dělené správy za Úřad uložené pokuty vybírá a vymáhá, vyplývá, že z výše uvedené úhrnné částky pokut bylo zapláceno (resp. vymoženo) 1 672 560 Kč, tj. cca 73 % z úhrnné výše pokut, a ze 103 uložených pokut bylo zcela nebo částečně uhrazeno či vymoženo 74 pokut, tj. cca 72 % z uložených pokut.

Řízení ve věci hospodaření stran a hnutí

Úřad zahájil v loňském roce 46 správních řízení pro nesplnění povinnosti předložit úplnou výroční finanční zprávu v zákonem stanovené lhůtě, tj. za přestupek podle § 19j odst. 2 písm. d) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sdružování“). Úřad dále zahájil 5 správních řízení pro neodstranění zjištěných nedostatků předložených výročních finančních zpráv, tedy za spáchání přestupku uvedeného v § 19j odst. 2 písm. e) zákona o sdružování. Úřad v loňském roce zahájil dalších 7 správních řízení pro přestupky podle zákona o sdružování, včetně řízení navazujících na kontroly hospodaření politických stran a politických hnutí.

Úřad v roce 2023 pravomocně ukončil celkem 57 správních řízení pro přestupky podle zákona o sdružování (včetně řízení navazujících na kontroly), z toho 1 řízení bylo zastaveno. Za tyto přestupky uložil celkem 49 pokut v úhrnné výši 722 000 Kč a 2 napomenutí.

Řízení ve věci kampaně pro volbu prezidenta republiky 2023

Úřad dále v loňském roce zahájil 18 správních řízení pro přestupky podle zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů. 19 řízení pravomocně ukončil. V nich uložil 11 pokut v úhrnné výši 304 000 Kč a 3 napomenutí. V případě kandidátů bylo nejčastějším pochybením nezveřejnění (úplných) údajů o dárcích nebo poskytovatelích bezúplatných plnění 3 dny přede dnem voleb, u ostatních subjektů se nejčastěji jednalo o vedení volební kampaně bez předchozí registrace ve zvláštním registru Úřadu či neoznačení prostředků volební kampaně informací o zadavateli a zpracovateli.

Řízení ve věci kampaně pro volby do zastupitelstev krajů 2020 a do Poslanecké sněmovny 2021

Na základě ukončených kontrol týkajících se financování volební kampaně pro volby do zastupitelstev krajů v roce 2020 a pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2021 Úřad vedl navazující správní řízení.

V souvislosti s volbami do zastupitelstev krajů v roce 2020 zahájil v loňském roce celkem 9 navazujících správních řízení pro přestupky podle zákona č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2021 pak 21 správních řízení pro přestupky podle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do Parlamentu“).

Úřad v roce 2023 pravomocně ukončil všechna řízení navazující na kontroly financování volebních kampaní zahájená v loňském roce, tj. celkem 30 správních řízení. V nich uložil celkem 6 pokut v úhrnné výši 303 000 Kč. Rozdíl mezi počtem ukončených správních řízení a počtem uložených správních trestů je dán tím, že v řadě případů bylo o přestupcích vedeno společné řízení.

Řízení ve věci kampaně pro volby do Senátu 2022

Úřad v roce 2023 v souvislosti s volbami do Senátu Parlamentu České republiky v roce 2022 zahájil 67 správních řízení a pravomocně ukončil celkem 74 správních řízení. V nich uložil

33 pokut v úhrnné výši 848 000 Kč. 5 řízení bylo zastaveno. Rozdíl mezi počtem ukončených správních řízení a počtem uložených správních trestů je dán tím, že v řadě případů bylo o přestupcích vedeno společné řízení. Nejčastěji se jednalo o pochybení spočívající v nepředložení volebního účetnictví v zákonem stanovené lhůtě nebo předložení neúplného volebního účetnictví, nepředložení nebo nezveřejnění zprávy o financování volební kampaně v zákonem stanovené lhůtě, či nezveřejnění (úplných) údajů o dárcích nebo poskytovatelích bezúplatných plnění 3 dny přede dnem voleb.

Pokuty za neposkytnutí součinnosti

Úřad v roce 2023 dále zahájil a pravomocně ukončil 4 správní řízení podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, a to pro nesoučinnost 1 kontrolované a 3 povinných osob. V těchto řízeních byly uloženy 4 pokuty v úhrnné výši 100 000 Kč.

Pozastavení činnosti a rozpuštění politických stran a politických hnutí

V návaznosti na správní řízení vedená v loňském roce pro porušení povinnosti předložit v zákonem stanovené lhůtě výroční finanční zprávu, případně pro porušení povinnosti v Úřadem stanovené lhůtě odstranit nedostatky předložené výroční finanční zprávy, Úřad podal v srpnu 2023 podle § 15 odst. 1 zákona o sdružování vládě podnět, aby vláda podala Nejvyššímu správnímu soudu návrh na pozastavení činnosti 12 politických stran a politických hnutí, které se porušení těchto povinností dopustily opakovaně. Nejvyšší správní soud vyhověl celkem 11 návrhům vlády a činnost politických stran a hnutí v lednu 2024 pozastavil. V 1 případě návrh na pozastavení činnosti nebyl podán, protože předmětná politická strana se sama dobrovolně rozpustila.

Nejvyšší správní soud dále v prosinci 2023 a lednu 2024 rozpustil celkem 39 politických stran a politických hnutí, které v jednoroční lhůtě od pozastavení jejich činnosti na jaře roku 2022 dodatečně nesplnily povinnosti, pro jejichž porušení byla jejich činnost pozastavena. Jednalo se v převážné většině o povinnosti uvedené výše, tj. nepředložení výročních finančních zpráv nebo neodstranění jejich nedostatků. Ve dvou případech bylo důvodem pozastavení činnosti (a následného rozpuštění) neustanovení statutárních orgánů.

Správní soudnictví

Přestupkové řízení vedené pro porušení povinností uložených volebními zákony a zákonem o sdružování je koncipováno jako jednostupňové (proti rozhodnutí nelze podat rozklad). Opravným prostředkem proti rozhodnutím Úřadu je tak správní žaloba podaná ke Krajskému soudu v Brně.

V roce 2023 Úřad neobdržel k vyjádření žádnou správní žalobu proti jeho rozhodnutí.

V roce 2023 Krajský soud v Brně v 1 případě zrušil rozhodnutí Úřadu a věc vrátil k dalšímu řízení, v 1 případě pak zamítl správní žalobu proti rozhodnutí Úřadu.

Nejvyšší správní soud v uplynulém roce na základě podané kasační stížnosti žalobce v 1 případě zrušil rozhodnutí Úřadu a věc vrátil k dalšímu řízení. V 1 případě pak NSS zamítl kasační stížnost žalobce.

Vybraná soudní rozhodnutí s dopadem na další dohledovou a rozhodovací činnost Úřadu

Nález Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 92/20

Ústavní soud rozhodoval o návrhu Nejvyššího správního soudu na zrušení § 16h odst. 1 písm. a) a § 16 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu. Ústavní soud ve svém nálezu návrh zamítl pro nedůvodnost.

Napadená ustanovení neshledal *a priori* protiústavními a podrobil je testu proporcionality. Dospěl k závěru, že povinnost registrace třetích osob představuje vhodný prostředek k dosažení legitimního cíle (**kritérium vhodnosti**) spočívajícího v transparentnosti volební kampaně. Napadená právní úprava splňuje i **kritérium nezbytnosti**, jelikož jiné řešení (samotná povinnost na propagačních materiálech uvádět informace o zadavateli a zpracovateli nebo pečlivější kontrola ze strany Úřadu) by při totožné míře omezení práv a svobod nedosahovalo takové účinnosti. Napadená ustanovení nakonec obstála i ve třetím kroku (**kritérium přiměřenosti** neboli proporcionality v užším smyslu), jelikož jde o nepřímé, obsahově neutrální omezení svobody projevu, proti kterému stojí podstatný zájem státu na férově vedené svobodné soutěži politických sil.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2023, č.j. Ars 4/2019–109

Nejvyšší správní soud (dále v textu jako „NSS“) svým rozsudkem v řízení o kasační stížnosti zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně (dále v textu jako „KS“), rovněž zrušil rozhodnutí Úřadu a věc vrátil k dalšímu řízení.

Úřad uznal vinným z přestupku podle § 16h odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Parlamentu spolek, který se měl zúčastnit volební kampaně bez předchozí registrace ve zvláštním registru u Úřadu. Spolek dále neoznačil inzeráty v regionálních mutacích periodického tisku, které měly agitovat v neprospěch kandidáta politického hnutí informací o zadavateli a zpracovateli, čímž se měl dopustit přestupku podle § 16h odst. 1 písm. c) zákona o volbách do Parlamentu.

NSS rozhodoval s ohledem na výše uvedený nálezn Ústavního soudu a v návaznosti na svou dosavadní judikaturu; konkrétně na:

- rozsudek NSS ze dne 12. 8. 2020, č.j. Ars 6/2019-33. V tomto rozsudku dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že: *„není přestupkem podle § 16g odst. 1 písm. a) a § 16h odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Parlamentu, pokud třetí osoba zveřejňuje způsobem, který by jinak bylo možno pokládat za volební kampaň, sdělení v neprospěch osoby, která však ještě není formálně kandidátem, tedy není uvedena na kandidátní listině či přihlášce k registraci, která již byla registrována“*.
- rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2020, č.j. Ars 5/2019-38: *„třetí osoba se: „může dopustit přestupku dle § 16h odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Parlamentu až poté, co byla kandidující politická strana, politické hnutí nebo koalice, jejich kandidát anebo nezávislý kandidát, proti nimž (v jejich neprospěch) vede třetí osoba volební kampaň, zaregistrována příslušným orgánem“ (odst. [16] rozsudku). S ohledem na zákonnou úpravu rozhodování příslušného krajského úřadu o kandidátních listinách v § 33 odst. 2 a 3 volebního zákona je proto: „vyloučeno, aby se třetí osoba mohla před 49. dnem voleb dopustit přestupku dle § 16h odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Parlamentu“ (odst. [20] rozsudku).*

NSS konstatoval, že jednání spolku bylo uskutečněno před 49. dnem voleb. I kdyby tato inzerce obsahově pojem volební kampaně naplnila, spolek se přestupku z časového hlediska dopustit nemohl.

V praxi to znamená, že třetím osobám, které hodlají propagovat či agitovat ve prospěch nebo v neprospěch kandidátů, stran, hnutí či koalic bez jejich vědomí, vzniká povinnost registrovat se a plnit povinnosti registrovaných třetích osob až poté, co příslušný správní orgán pravomocně rozhodne o registraci kandidátních listin pro dané volby a rozhodnutí o registraci zveřejní na úřední desce, tedy až 49. den přede dnem voleb.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2023, č.j. Ars 2/2023 – 45

NSS svým rozsudkem zamítl kasační stížnost žalobce proti rozsudku KS jako nedůvodnou. Platí tedy pokuta pro přestupek podle § 16g odst. 1 písm. c) zákona o volbách do Parlamentu, tj. za neoznačení propagace jeho osoby v podobě plakátů umístěných na velkoplošných zařízeních (billboardech) informací o zadavateli a zpracovateli.

NSS přijal kasační stížnost především z toho důvodu, že se dosud ve své judikatuře zabýval pouze obecně tím, co je podstatou volební kampaně. Nezabýval se však tím, zda jakákoliv kampaň na propagaci kandidáta politické strany nebo politického hnutí naplňuje pojem volební kampaně podle § 16 odst. 1 zákona o volbách do Parlamentu, nebo zda se musí jednat o kampaň cílenou kandidátem právě na volby. Nezabýval se dosud ani otázkou, zda povinnost uvést informace o zadavateli a zpracovateli podle § 16 odst. 6 věty první téhož zákona dopadá rovněž na jednotlivé kandidáty politické strany nebo hnutí.

NSS jasně definoval činnosti, které lze považovat za volební kampaň. Tyto činnosti musí podle NSS splňovat několik dílčích podmínek. Zde není pochyb, že předně musí jít o propagaci či agitaci, za kterou se (obvykle) poskytuje úplata.

Zásadní body odůvodnění rozsudku:

- *Musí se jednat o propagaci kandidujícího subjektu nebo o agitaci v jeho prospěch či neprospěch, tj. vyzdvihování jeho kladných nebo záporných stránek způsobem, který má ovlivnit jeho volbu. Zákon však mezi tyto subjekty výslovně řadí v případě kandidujících politických stran, politických hnutí nebo koalic i jejich kandidáta. Forma volební kampaně v tomto ohledu není podstatná. Klíčový je obsah, ze kterého musí být*

zřejmé, že jde o komunikaci směrem k voliči nebo případně i k ostatním kandidujícím subjektům.

- *Rozhodné je, zda objektivně mohlo u adresáta vzbudit rozhodnutí volit určitým způsobem.*
- *Výjimkou by mohly být pouze případy, u kterých by bylo zcela zjevné, že účelem určité kampaně není propagace dané osoby. Například šlo-li by o propagaci sportovní události nespojené s volbami a zaštitěné osobou v tomto sportu váženou, která takovou podporu poskytuje dlouhodobě.*
- *Naplňuje-li osobní kampaň pojem volební kampaně podle § 16 odst. 1 volebního zákona, jsou kandidáti povinni dodržovat její zákonná pravidla. Mimo jiné to, aby propagace, volební agitace nebo sdělení šířené prostřednictvím komunikačních médií nebo velkoplošných zařízení obsahovaly informaci o jejich zadavateli a zpracovateli podle § 16 odst. 6 věty první tohoto zákona.*

V praxi to znamená, že pravidla pro zapojení se do volební kampaně dopadají na všechny subjekty, které se do volební kampaně zapojí, a to i na samotné kandidáty, kteří kandidují na kandidátních listinách politických stran, hnutí nebo koalic, vč. nutnosti dodržování výdajových finančních limitů. V tomto ohledu Úřad nemusel měnit svá výkladová stanoviska, která shodně s tímto rozsudkem apelovala na nutnost dodržování zákonných pravidel všemi subjekty, které se do volební kampaně zapojí, ať již svědomím kandidujících subjektů či bez jejich vědomí. Tento rozsudek NSS je pro důležitý pro dohledovou a rozhodovací činnost Úřadu, která má nyní konkrétnější mantinely, zejména co se týče obsahového vymezení volební kampaně.

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 7. 2023, č.j. 41A 24/2022-103

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2024, č.j. Ars 6/2023 - 46

KS rozhodl o zrušení rozhodnutí Úřadu. Ve zrušeném rozhodnutí Úřad uznal vinným ze spáchání přestupku podle § 16h odst. 1 písm. a) zákona o volbách do Parlamentu spolek, který vedl volební kampaň bez předchozí registrace ve zvláštním registru Úřadu tím, že a) organizoval dobrovolníky za účelem agitace ve prospěch kandidujících koalic; b) vytvořil a provozoval chatbot, skrze nějž agitoval ve prospěch kandidujících koalic, resp. v neprospěch kandidujících politických stran a hnutí; c) na internetových stránkách

publikoval sdělení v neprospěch kandidáta politického hnutí; d) rozšiřoval letáky a plakáty agitující ve prospěch kandidujících koalic. Úřad dále uznal spolek vinným ze spáchání přestupku podle § 16h odst. 1 písm. c) zákona o volbách do Parlamentu, kterého se dopustil tím, že v průběhu stejné volební kampaně neoznačil informací o zadavateli a zpracovateli své internetové stránky, na kterých provozoval facebookový chatbot, a stránku, na které publikoval sdělení v neprospěch jednoho z kandidátů

Proti rozsudku KS Úřad podal kasační stížnost NSS, který kasační stížnost zamítl.

Další důsledky soudních řízení pro rozhodovací činnost Úřadu

Úřad považuje za žádoucí blíže popsat níže uvedené aspekty, jimž se soudy zabývaly, a které budou mít zobecňující dopady na další dohledovou a rozhodovací činnost Úřadu.

Posouzení spolku jako veřejného hlídacího psa

V rozsudku KS hodnotil činnost spolku jako činnost tzv. veřejného hlídacího psa (který je v podobném postavení jako média), jehož role spočívá v rozšiřování informací a myšlenek o věcech veřejného zájmu, a hraje tak roli strážce demokracie.

NSS s tím závěrem vyslovil souhlas a poukázal na kontinuální činnost spolku, který se dlouhodobě účastnil veřejné diskuze o politických otázkách s cílem kultivovat a zvyšovat kvalitu demokratické společnosti, a to nezávisle na probíhající volební kampani. Spolek již před započítím volební kampaně poukazoval na jednání politiků či politických stran a hnutí, které podle jeho názoru ohrožovaly kvalitu demokracie v ČR (vstupoval do veřejného prostoru a vyjadřoval i své politické preference). Tedy kontinuálně a již před volební kampaní plnil roli veřejného hlídacího psa. Tato činnost podle judikatury ESLP, podléhá zvýšené ochraně podle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a v tomto smyslu se nejedná o činnost, která by měla charakter volební kampaně podle volebních zákonů.

Na základě těchto rozsudků Úřad bude v konkrétních případech blíže zkoumat, zda činnost neziskových organizací naplňuje znaky volební kampaně podle volebního zákona, či zda se jedná o dovolené (a neregulované) šíření informací a myšlenek o předmětech veřejného zájmu, tedy i o politických otázkách. V rámci této činnosti mají tyto organizace

povahu strážců demokracie a šíření informací je považováno (ne absolutně) za vyjádření jejich vlastních názorů, tj. výkon práva na svobodu projevu. Klíčová je ale kontinuální činnost takové neziskové organizace i charakter její činnosti.

Organizace dobrovolníků

KS hodnotil dobrovolnickou činnost a na rozdíl od Úřadu konstatoval „Podle názoru soudu se totiž za dobrovolnickou činnost nikdy (ani obvykle) neposkytuje úplata.“

NSS dále ve svém rozhodnutí dovodil, že „klíčové je to, že charakter činnosti dobrovolníků organizovaných žalobcem je samostatnou formou svobody projevu, neboť namísto odměny je důvodem jejich účasti osobní vklad do činnosti žalobce. Tím však současně také vyjadřují i svůj politický názor. Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje s výkladem krajského soudu, že z pohledu požadavku (běžné) úplatnosti či bezúplatnosti je třeba hodnotit celou dobrovolnickou činnost, nikoliv vytrhávat z její podstaty jednotlivé dílčí aktivity.“

V tomto ohledu Úřad přizpůsobil svá výkladová stanoviska, jelikož tento závěr lze podle názoru Úřadu vztáhnout nejen na (ne)registrované třetí osoby využívající dobrovolníky, ale též na kandidující subjekty, které rovněž využívají dobrovolníky v rámci svých volebních kampaní. Činnost dobrovolníků (konají-li ji bezplatně) podle závěrů správních soudů není součástí volební kampaně a nepředstavuje žádný výdaj ani bezúplatné plnění. Kandidující subjekty proto bezúplatnou činnost dobrovolníků nemusí zahrnovat a vykazovat v rámci svých výdajů na volební kampaň ve zprávě o financování volební kampaně ani ve výroční finanční zprávě.

Od práce dobrovolníků je třeba odlišovat práci brigádníků, kteří za tutéž činnost (např. roznos či výlep volebních letáků, obsluha volebních stánků, ale i tvorba webu apod.) pobírají odměnu (ať už přímo od kandidujícího subjektu, nebo od zprostředkovatelské agentury). V takovém případě nelze bez dalšího hovořit o výkonu svobody projevu, protože jednou z motivací pro takovou činnost (byť se nemusí nutně jednat o motivaci primární) je výdělek. Byť se na první pohled jedná o výkon téže činnosti, je na ni třeba pohlížet odlišně podle motivace buď jako na výkon dobrovolnictví na straně jedné nebo na výkon výdělečné činnosti na straně druhé.

Publikování na internetových stránkách spolku

Co se týká publikovaného sdělení na internetových stránkách v neprospěch kandidáta politického hnutí, šlo podle KS o „*prezentaci vlastních názorů, na něž § 16 odst. 1 volebního zákona nedopadá.*“

- jak vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 92/20: „*Z povahy věci nepůjde o prezentaci vlastních názorů např. na veřejných shromážděních, v neplacených prostorech v médiích (např. prostřednictvím blogu nebo diskuzních fór) nebo prostřednictvím osobních profilů na sociálních sítích na internetu nebo ve formě přeposílaných hromadných e-mailů (nejde-li o placenou reklamu nebo činnost).*“

Podle NSS je zde podstatné časové hledisko, tj. kdy došlo k uveřejnění sdělení, které by jinak mělo charakter volební kampaně. NSS odkázal na závěr Ústavního soudu, který v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 92/20 uvedl, že registrace u Úřadu „*se týká pouze takových subjektů, které se zapojují do volební kampaně tak, že jsou ochotny na to v zákonem vymezeném čase vynaložit finanční prostředky.*“

Článek byl uveřejněn ještě před vyhlášením voleb a není zde ani rozhodující, že článek zůstal na stránkách vyvěšen i po vyhlášení volební kampaně, resp. v době, odkdy se měly třetí osoby před vstupem do volební kampaně registrovat. Volební soutěž má podle NSS jasně stanovená pravidla z hlediska účelu, obsahu, času i místa. Působení regulace volební kampaně před vyhlášením voleb (resp. 49. dnem přede dnem voleb pro registrované třetí osoby) by podle NSS neúměrně zasahovalo do práva na svobodu projevu osob a mělo by destruktivní účinky na kvalitu a rozsah veřejné či politické diskuze. NSS v tomto směru konstatoval, že „*pokud by se internetové portály, které obsahují nebo mohou potenciálně obsahovat pozitivní či negativní hodnocení politických subjektů, neregistrovaly, musely by dnem zveřejnění kandidátních listin vymazat či po dobu volební kampaně zneprístupnit celý obsah, který by byl ve prospěch nebo neprospěch zrovna kandidujícího subjektu, a to bez ohledu na datum vydání a zveřejnění konkrétních článků. V opačném případě by se všechny internetové portály musely registrovat jako třetí osoby, aby následně také podléhaly regulaci omezující výši vynaložených prostředků. To by způsobovalo silný odrazující*

účinek pro činnost neziskových organizací, spolků a médií, jejichž role je přitom v období před volbami obzvláště důležitá.“

Co se týká zveřejnění propagace nebo agitace (ve prospěch či v neprospěch kandidujících subjektů) ze strany třetích osob před 49. dnem přede dnem voleb, dle stanoviska NSS zveřejnění takového sdělení (byť by jinak naplňovalo znaky volební kampaně) nepředstavuje volební kampaň podle volebního zákona.

Vytvoření a provozování chatbotu a rozšiřování volebních plakátů a letáků

V těchto bodech KS dospěl k závěru, že spolek vedl volební kampaň dle volebního zákona a měl tedy povinnost registrovat se jako registrovaná třetí osoba u Úřadu. NSS stímto závěrem souhlasil, nicméně upřesnil (zejm. ve vztahu k chatbotu), že Úřad měl zkoumat společenskou škodlivost skutku, aby byla naplněna materiální stránka přestupku.

Podle NSS je klíčová vynaložená částka za provozování chatbotu (několik tisíc korun, které byly v řízení prokázány). Účelem povinnosti registrovat se jako registrovaná třetí osoba je podle NSS prevence obcházení výdajových limitů ve volební kampani spolu s její transparentností a férovostí. Pokud byl tento konkrétní výdaj minimální (blízký nulové hranici), nelze učinit závěr o škodlivosti protiprávního jednání pouze z formálního naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku. Vzhledem k vyšší výdajů, které se blíží minimální – nulové hranici vymezené ve skutkové podstatě přestupku, pak tato výše byla způsobilá vyvolat pochybnosti o společenské škodlivosti jednání a Úřad se jí měl v rozhodnutí zabývat (a řádně ji odůvodnit) a zvážit, zda je tato částka způsobilá ohrozit zájem na férovosti volební soutěže a prevenci obcházení výdajových limitů. Úřad měl brát v úvahu pouze náklady, které spolek na chatbot vynaložil, nikoliv velikost či intenzitu vlivu na možné adresáty.

Klíčové je rovněž zhodnocení NSS, že nelze dovodit povinnost Úřadu zkoumat společenskou škodlivost v každém případě u každého skutku, kterým správní rozhodnutí zasahuje do svobody projevu, na což poukazoval KS. To by kladlo na Úřad neúměrnou zátěž a bylo by to v rozporu s ustálenou judikaturou kasačního soudu. Obecně lze totiž říci, že správní trestání zasahuje do ústavně zaručených základních práv osob běžně a není důvod z něj specificky vydělovat svobodu projevu.

Výše uvedené lze podle NSS vztáhnout i na hodnocení skutku, kdy se spolek účastnil volební kampaně v podobě rozšiřování plakátů a letáků, na jejichž výrobu vynaložil téměř 170 000 Kč, což představuje zhruba 10 % celkového výdajového limitu pro registrované třetí osoby. Podle NSS v tomto konkrétním případě nebylo potřeba výslovně odůvodnit naplnění intenzity společenské škodlivosti, neboť ta vyplývá z typové škodlivosti přestupku. Tato část dle NSS není nezákonná, nicméně posouzení skutku Úřadem bylo součástí širšího hodnocení i dalších jednání spolku a společně s nimi bylo také zahrnuto do jednoho výroku správního rozhodnutí.

Co se týká vedení volební kampaně prostřednictvím neregistrovaných třetích osob, má Úřad v kontextu rozsudku NSS jen velmi omezený prostor pro postih činnosti osob, které se měly jako registrované třetí osoby registrovat. Vždy bude nutné vyhodnotit, zda náklady vynaložené neregistrovanými osobami byly způsobilé ohrozit zájem na férovosti volební soutěže a možného obcházení volebního limitu. Vzhledem ke skutečnosti, že dle KS i NSS desetitisíce korun nepředstavují snahu obcházet volební limit či narušit férovost volební soutěže, je zřejmé, že Úřad bude muset vždy individuálně zkoumat, jaké výdaje neregistrovaná osoba na volební kampaň vynaložila, a bude moci postihovat jen neregistrované osoby s vyššími výdaji (a to řádově ve vyšších desítkách či stovkách tisíc), a to ještě v případě, že bude schopen vynaložení konkrétních výdajů v rámci řízení prokázat, což značně zúží možnost postihu neregistrovaných osob. Z praxe je totiž zřejmé, že neregistrované osoby zpravidla nemají tak vysoké výdaje a v tomto ohledu se otvírá prostor pro vedení nízkorozpočtové volební kampaně kýmkoliv a nemožností Úřadu takového jednání postihovat, protože zde bude absentovat společenská škodlivost takového jednání.

Chybějící informace o zadavateli a zpracovateli

Ohledně povinného označení nosičů volební kampaně informací o zadavateli a zpracovateli NSS ve shodě s KS konstatoval, že tato povinnost vznikla spolku, pokud jde o stránku s facebookovým chatbotem. Na těchto stránkách byla uvedena adresa sídla spolku a dále zde bylo uvedeno označení subjektů provozujících internetové stránky a vytvářejících grafiku, které byly uvozeny slovy „powered by“ a „designed by“. Vzhledem k tomu,

že ze zákona neplyne, jakou konkrétní podobu má označení mít, NSS považuje stávající označení stránky za dostatečné pro naplnění účelu, pro který je tato povinnost stanovena.

V tomto ohledu bude Úřad nadále akceptovat označení internetové stránky či jiného volebního materiálu, pokud z něj bude patrné, kdo volební materiál zadal a kdo jej zpracoval, aniž by obsahoval doslovné označení zadavatel: XXX, zpracovatel: YYY.

Legislativní činnost Úřadu

V uplynulém roce se Úřad zapojil do legislativní přípravy několika právních předpisů, a to jak při tvorbě a předkládání návrhů nové právní úpravy zákona o sdružování, tak v připomínkovém řízení, nebo spolupráci při úpravě stávajících právních předpisů, aby vyhověly mj. také podmínkám stanoveným v Národním plánu obnovy a boje proti korupci.

Rok 2023 lze z pohledu Úřadu bez nadsázky nazvat také rokem úzké součinnosti odpovědnými orgány státní správy na nové legislativě. Šlo o komunikaci, jejímž cílem bylo zajistit optimální a efektivní právní úpravu zohledňující znalosti mj. vyplývající i z rozhodovací činnosti Úřadu.

Návrh zákona o volebních kampaních

Návrh zákona o volebních kampaních prochází v době tvorby této zprávy procesem vypořádání připomínek z meziresortního připomínkového řízení. Jeho finální podobu tedy ještě neznáme, tím méně textaci, která případně vzejde z projednávání v komorách parlamentu. Formát výroční zprávy přesto (či právě proto) vnímáme jako vhodnou příležitost představit vybraná ustanovení, která do návrhu Úřad přinesl. Jedná se pouze o příklady – výčet byl mnohem rozsáhlejší a zahrnoval jak opravu nepřesností či nešťastných slovních obrátů, tak zásadní změny.

1) Nepředvídatelná doba trvání volební kampaně

Vypsáním voleb je zahájena regulovaná fáze volební kampaně, což má okamžité a zásadní dopady na finanční fungování a případnou přestupkovou odpovědnost kandidujících subjektů. Přitom jsou ale v praxi volby vyhlášovány nečekaně, až překvapivě, a někdy s výrazným předstihem, což znamená nedůvodně dlouhou dobu

pro regulovanou část kampaně. Úřad proto předložil návrh na stanovení počátku kampaně nejdříve 150 dnů před uplynutím volebního období.

2) Zneužívání veřejných funkcí v kampani

Současná legislativa nezakazuje využívání komunikačních médií orgánů veřejné moci, které nejsou samosprávami, k volební kampani, což je špatně. Rozšířením ustanovení na všechny orgány veřejné moci by se vyjasnila nejen diskutabilní sdělení v komunikačních materiálech ústředních správních orgánů, ale také kanceláře prezidenta republiky, škol, soudů, bezpečnostních a ozbrojených sborů, státem zřizovaných inspekcí, agentur a úřadů a podobně. Úřad navrhl zákaz využívat k volební kampani bezúplatně lidské, finanční, materiální a nemateriální zdroje orgánů veřejné moci nebo právnické osoby, která je ovládaná orgánem veřejné moci.

3) Nečitelná identifikace prvků kampaně

Podstatnou částí agendy, kterou Úřad v době volebních kampaní řeší, jsou podněty upozorňující na neoznačenou agitaci. Důvodem je často nečitelnost údajů (malé písmo, nevhodná barevná kombinace), jejich umístění (zcela na okraji, často překryté lištami při montáži) nebo zobrazení na příliš krátký okamžik (u videí). Současně nemá smysl označovat prvky propagace, u kterých by to bylo jen obtížně realizovatelné (například pohoštění). Úřad předložil návrh, aby informace o zadavateli a zpracovateli a registrační číslo registrované třetí osoby byly srozumitelné a u vizuální formy dobře čitelné. Povinnost označovat agitaci by se nevztahovala na prostředky volební kampaně, u kterých to nelze rozumně vyžadovat.

4) Jednání jménem koalice

Koalice nemají právní subjektivitu a nemohou plnit některé povinnosti, které jim zákon ukládá (například zřídit si volební účet). Úřad navrhl výslovně stanovit, že koalice jedná prostřednictvím některé ze stran a hnutí zastoupených v koalici.

5) Písemný souhlas místo vědomí

Pojem účast na kampani „s vědomím“ kandidujícího subjektu je v praxi často nejednoznačný. Kandidující subjekt se o aktivitě nekandidující osoby může například dozvědět z médií. Úřad se zasazuje o změnu tak, aby bylo nově nutné vyjádření písemného souhlasu, namísto vágního pojmu „vědomí“.

6) Sjednocení logiky limitu na kampaň

Limity na volební kampaň se ve všech volbách s výjimkou voleb do Senátu určovaly jako souhrnné pro všechny volební obvody, v nichž subjekt kandidoval. V senátních volbách však bylo nutné plnit limit pro každý obvod zvlášť. To působilo značné komplikace, neboť podstatná část volebních výdajů se uplatňuje plošně bez vztahu k jednomu konkrétnímu obvodu. Úřad navrhl stanovení limitu výdajů na senátní kampaň podle stejné logiky jako u voleb do zastupitelstev krajů: jako násobek počtu obvodů, v nichž volební strana kandiduje, a částky 2, resp. 2,5 milionu Kč.

7) Digitalizace zpráv a výkazů

Dosavadní legislativa neukládala povinnost poskytovat zprávy o financování kampaně ani další podání v souvislosti s kampaněmi elektronicky. Tento stav je dlouhodobě neudržitelný. Úřad proto předložil návrh, aby všechny zprávy a oznámení předkládaly kandidující subjekty elektronicky. Jak je uvedeno dále – stávající elektronické aplikace Úřadu by se měly stát informačními systémy veřejné správy.

8) Specifická pravidla pro koalice

Zejména v krajských a senátních volbách jsou volebními stranami často koalice. Jejich složení se může v jednotlivých obvodech lišit, nebo naopak stejné složení koalice nese různé názvy v různých obvodech. Úřad prosazuje stanovení pravidel, která umožní stranám koalice dělbu práce při vedení volebního účetnictví a vyhotovení zprávy o financování kampaně.

Změna zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích

Základním a stěžejním důvodem pro změnu zákona o sdružování byla snaha o změnu vnitřní organizace Úřadu, zejména posílení role členů Úřadu při realizaci výkonu dohledu nad hospodařením politických stran a hnutí. Ve vztahu k zákonu o sdružování byl proto k zákonu o sdružování předložen návrh obsahující změnu vnitřní organizace Úřadu, a to vytvoření nového orgánu – Kolegia Úřadu. Změnou právní úpravy bylo cíleno na kolektivní princip řízení Úřadu jako záruky vyšší míry nezávislosti výkonu dohledové činnosti Úřadu. Cílem novely mělo být rovněž odstranění názorových nejasností předkládajícího člena Úřadu ohledně kompetencí čtyř členů při řízení zaměstnanců

oddělení kontroly a správního řízení realizujících dohled a správní řízení. Změna zákona měla rovněž posílit nezávislé postavení členů Úřadu ve vztahu k předsedovi Úřadu. Legislativní úprava odpovídala závazkům státu stanoveným v Akčním plánu boje proti korupci na roky 2023 a 2024 (dále jen „Akční plán“), který mj. provádí Vládní koncepci boje proti korupci na léta 2023 až 2026 (dále jen „Koncepce“).

Od 1. ledna 2024 bylo v důsledku nabytí účinnosti novely zákona o sdružování vytvořeno pětičlenné Kolegium Úřadu, složené z předsedy a čtyř členů Úřadu. Výslednou podobu návrhu však nelze považovat za zcela legislativně propracovanou. Ačkoliv je zachována původní dikce zákona a sice, že předseda stojí v čele Úřadu a řídí jeho činnost, nově jej může Kolegium Úřadu kontrolovat, interpelovat a rozhodovat o tom, jaký rozsah výkonu dohledové činnosti náleží předsedovi Úřadu, ačkoliv toliko předseda Úřadu je jeho statutárním zástupcem, a tedy správním orgánem.

Rozšíření pravomocí Kolegia Úřadu v této souvislosti také neprovází logické dopracování jeho povinností jako organizační složky Úřadu, která je de facto odpovědná za řízení dohledové činnosti Úřadu, ani odpovědnosti Kolegia jako kolektivního orgánu za výkon dohledové činnosti Úřadu, nadto ani odpovědnostní rozsah členů Úřadu jako koordinátorů a zároveň členů Kolegia při realizaci jejich povinností ve svěřeném rozsahu. Plnou odpovědnost za chod a řízení Úřadu jako organizační složky státu, výkon správního orgánu, rozhodování ve správním řízení, ekonomický provoz, rozpočtová opatření, personální a materiální zajištění chodu Úřadu byla ponechána v plném rozsahu výlučně na předsedovi Úřadu. Avšak řídicí kompetence v provádění hlavní působnosti Úřadu, tj. dohledové agendy od roku 2024 sdílí předseda Úřadu s Kolegiem Úřadu.

V souladu s novelou jsou členové samostatnými koordinátory určené dohledové agendy dle pověření Kolegia Úřadu. Dle výkladu preferovaného Úřadem jsou tedy plně odpovědní za její realizaci a řízení výlučně individuálně. V budoucnu lze proto očekávat vyšší zapojení členů do kontrolních skupin a provádění kontrol v maximálním rozsahu.

Ve druhém čtení novely zákona o sdružování předložil poslanec Parlamentu ČR do předkládaného materiálu zásadní poslanecký návrh, který vedl k významnému rozšíření agendy Úřadu o zcela novou problematiku – a to agendu dohledu nad dodržováním právních

podmínek ve vztahu ke střetu zájmů veřejných funkcionářů při výkonu veřejné funkce. Nová agenda Úřadu, který má stabilně systemizovaných 19 služebních a pracovních míst (včetně předsedy a 4 členů úřadu) a byl koncipován při svém vzniku jako „malý Úřad“, logicky vede k potřebám změny vnitřní systemizace Úřadu, k navýšení jeho personálních i materiálních kapacit. Počet povinných veřejných funkcionářů, kteří jsou povinni dodržovat podmínky zákona o střetu zájmů, na které musí nově Úřad dohlížet, je cca 40 000. Od roku 2024 kontroluje 19členný Úřad mimo hospodaření politických subjektů také vlastnictví mediálních společností, v nichž je většinovým vlastníkem veřejný funkcionář, které jsou provozovateli rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavateli periodického tisku, a to včetně násobně vyššího počtu osob blízkých veřejnému funkcionáři, nebo osob, se kterými veřejný funkcionář koná v shodě.

Nadto by měl Úřad dohlížet také nad uzavíráním veřejnoprávních smluv o poskytnutí dotace, nebo investiční pobídky veřejnému funkcionáři případně jemu blízkým osobám nebo jimi vlastněným společnostem. Úřad by měl v případě negativního posouzení souladu smlouvy o udělení dotace s omezeními dle zákona o střetu zájmů požadovat zrušení veřejnoprávní smlouvy na úřadu, který takovou smlouvu uzavřel, případně zrušení investiční pobídky. V krajním případě bude Úřad návrh na zrušení takových úkonů předkládat soudu v rámci navazujících soudních řízení.

Jak je uvedeno výše, v některých ohledech je nová podoba zákona o sdružování ve vztahu k vnitřnímu uspořádání Úřadu legislativně nedomyšlená. V průběhu navazujícího legislativního procesu nebylo již možné tyto úvodní nedostatky odstranit, a to navzdory navazujícím snahám Úřadu a opakované komunikaci Úřadu s dalšími subjekty, které se na přípravě zákona podílely. Úřad se bude snažit v dalším období tyto legislativní chyby odstranit, případně napravit (sporná je aplikace § 19f odst. 6 a odst. 7, aplikace ustanovení § 19l odst. 2 atp.). Do doby narovnání ne zcela koncepčně uchopeného právního předpisu bude nutné tyto nedostatky překlenout výkladem obsaženým v interních předpisech a nařízeních předsedy Úřadu.

Plánovaný vývoj

Součástí opatření dle Akčního plánu a Koncepce je v souladu s vládním příslibem zavedení jednotné veřejné evidence dotací. Ministerstvo financí by mělo ve spolupráci s Ministerstvem

pro místní rozvoj implementovat v dohledné době závazek Šestáho Akčního plánu, který umožní zprůhlednění dotací poskytovaných státem. Ministerstvo financí by poté mělo na základě technické a právní analýzy rozhodnout o dalším rozvoji informačního systému Registr dotací (dále též „IS ReD“). Výstupem by pak měla být zprovoznění verze IS ReD s kompletními informacemi o dotacích poskytovaných státem a jeho organizacemi. Data v IS ReD by měla být provázána s evidencí skutečných majitelů tak, aby informace o příjemcích veřejných prostředků, včetně jejich skutečných majitelů, byly veřejnosti v souladu se zákonem o evidenci majitelů dostupné v přehledné podobě umožňující dálkový přístup.

IS ReD by měl zároveň být intuitivní a uživatelsky přívětivý.

IS ReD obsahující dotační tituly, dotační podmínky, oprávněnost příjemců, včetně záznamů o uzavřených smlouvách za účelem poskytnutí dotace nebo investiční pobídky by jistě rozhodujícím způsobem zefektivnil výkon kontroly veřejnoprávních smluv uzavřených v rámci jednotlivých dotačních titulů Úřadem. Systém sice ještě není připraven, nicméně pokud by se v budoucnu povedlo jej uvést do praxe, bude významným přínosem nejenom pro zprůhlednění dodržování podmínek zákona o střetu zájmů Úřadem, nýbrž i pro omezení korupčních možností a korupčního jednání.

Novela zákona o sdružování vstoupila v platnost v srpnu 2023¹ a ani vzhledem k její účinnosti od 1. ledna 2024 nedosáhl Úřad při jednáních ve druhé polovině roku 2023 s Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra shodu na požadavcích předložených Úřadem k odpovídajícímu navýšení počtu systemizovaných služebních a pracovních míst ani navýšení rozpočtu kapitoly tak, aby bylo vůbec reálné zahájit výkon nově rozšířené působnosti od ledna 2024. Další jednání v této věci jsou proto naplánovány v roce 2024, a to až do doby, než bude dosaženo cíle, tedy navýšení odpovídajících služebních míst v Úřadě pro nové zaměstnance alokované na rozšířenou agendu střetu zájmů. Aktuálně s ohledem na chybějící elektronický nástroj a platnou koncepci malého Úřadu vyvolávající problémy, kterým Úřad čelí, není možné očekávat, že tato agenda bude vykonávána plně

¹ Zákon č. 253/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

a už vůbec ne v rozsahu, který by si zcela jistě pro svou závažnost a společenskou nebezpečnost zasloužila.

Zákon o lobbingu

Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo návrh zákona o lobbování a související změnový zákon. Základními parametry funkční regulace lobbování v něm byly definice obsahu pojmu lobbování včetně relevantních výjimek, definice osoby lobbisty, registrace lobbisty, včetně zaznamenávání souhrnných hlášení za jím provedené lobbistické aktivity a výčtu a definice pojmu lobbovaných osob. Transparentním a veřejnosti otevřeným přístupem k údajům o lobbistech, lobbovaných, lobbistických setkáních a jejich obsahu měl být Centrální registr, který kromě záznamů o jednáních spojených s osobami registrovanými jako lobbisté a osobami ve veřejných funkcích, měl obsahovat další veřejně přístupná data rozhodná pro legální provádění lobbingu v České republice. U osob lobbovaných bylo zvažováno k zahrnutí do povinnosti registrace osoby v Centrálním registru u cca 700 dotčených osob.

Nově navržená právní úprava vymezila také skutkové podstaty přestupků za porušení zákona. Jako důležitý prvek z hlediska zajištění efektivní regulace lobbování přinesla navrhovaná zákonná úprava povinnost zaznamenávání lobbistické stopy právního předpisu vyhlášeného ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, jako součásti důvodové zprávy návrhu právního předpisu, resp. odůvodnění pozměňovacího návrhu. Lobbistická stopa měla být zaznamenávána v elektronické evidenci legislativního procesu, její zaznamenávání měl zajistit lobbovaný, případně Úřad.

Novelu zákona o střetu zájmů konzultovalo Ministerstvo spravedlnosti s Úřadem. Úřad byl obmyšleným správním orgánem, který měl plně zajišťovat výkon nové agendy lobbingu, a to včetně provozu správy Centrálního registru, kontroly dodržování podmínek lobbingu lobbisty i lobbovanými osobami a případného projednávání přestupků při porušení podmínek lobbingu lobbistou nebo lobbovaným.

Ministerstvo financí v rámci legislativního procesu požadovalo doplnit důvodovou zprávu k zákonu o lobbingu o jednoznačnou deklaraci, že veškeré případné potřeby pro výkon lobbingu i provoz Centrálního registru, a to jak v oblasti personální, tak finanční zajistí Úřad výhradně z vlastních zdrojů. Úřad tak měl učinit v rámci stávajících limitů počtu služebních

míst a finančních zdrojů, tedy bez nároku na jejich jakékoliv navýšení. Úřad s navrhovaným uspořádáním – tj. pokrytí celé agendy lobbingu vlastními zdroji nemohl v žádném případě souhlasit! Další rozšíření působnosti Úřadu v předloženém návrhu zákona o lobbingu nereflektuje reálnou situaci Úřadu. Úřad logicky opět předložil požadavky na personální zajištění výkonu agendy lobbingu, a navýšení rozpočtu kapitoly v souvislosti se zřízením a provozem veřejně dostupného Centrálního registru. Celkové náklady na zřízení a provoz registru včetně help-desku a propojení registru se stávajícími registry, zajištění dalších zákonných podmínek pro vedení významného informačního systému byly vyčísleny na cca 45 - 50 mil. Kč.

K Centrálnímu registru měl Úřad nově:

- Zřídit, spravovat a vést veřejně dostupný registr s údaji o lobbistech, lobbovaných, lobbujících prostřednících (identifikační údaje osob, datum zápisu do registru, oblast působnosti). Práva vkládat do něj údaje měla náležet: Úřadu, lobbistům, lobbovaným, organizačním složkám státu, u nichž lobbování působí atp.
- Zajišťovat aktualizované prohlášení lobbisty o realizovaných lobbistických jednáních za uplynulé období 6 měsíců, lobbistická stopa jako dokument k novým/novelizovaným právním předpisům), námitky k prohlášení lobbisty a námitky k lobbistické stopě. Vše registrováno, vše částečně dostupné v on-line prostoru.
- Zajišťovat propojení registru se stávajícími registry: obyvatel, cizinců, rejstříkem trestů a registrem osob a v režimu 24/7 zajišťovat jeho průběžnou funkčnost, optimalizaci funkcionalit, technologický provoz, kyberbezpečnost, uživatelskou podporu apod.

V rámci agendy správních činností na úseku lobbingu měl Úřad zajišťovat:

- působnost správního orgánu, dohled nad naplněním podmínek provádění lobbistické činnosti k tomu oprávněnými osobami, správní trestání
- kontrolu a vymáhání naplnění podmínek vkládání příslušných prohlášení lobbistů v adekvátním časovém rámci,
- dohled nad splněním povinnosti vkládání lobbistické stopy, včetně možnosti její editace, vkládání připomínek lobbisty ke stopě, aktualizace naplnění podmínek postavení lobbovaných,

- rozhodovat v prvním i druhém stupni správního řízení.

Výši odhadovaných personálních nákladů bez souvisejícího příslušenství (pojištění, FKSP) vyčíslil Úřad souvislosti s nutným přijetím minimálně 14 zaměstnanců (právníci, IT specialisti, IT architekti) ročně minimálně na 10 574 400 Kč.

Vzhledem k doporučení Ministerstva financí, aby Úřad náklady čerpal výlučně vlastních zdrojů z již stanoveného kapitolního rámce a výlučně z vlastních personálních možností, nesouhlasil Úřad s přidělením další nové agendy. Pokud Úřad nebude mít dodatečně externě navýšeny zdroje, a to jak personální, tak materiálně technické, je nutné vytvoření jiné varianty, tedy přesunutí agendy na jiný – k tomu vhodněji personálně uzpůsobený ústřední orgán státní správy.

Navrhovaná právní úprava, která je dosud obsahem legislativního procesu, proto stanovila, aby odpovědným správním orgánem v oblasti lobbingu bylo Ministerstvo spravedlnosti. Nicméně legislativní návrh nebyl schválen, v rámci připomínkového řízení nejsou dosud vypořádány nároky Ministerstva spravedlnosti na navýšení finančních prostředků a změnu systemizace s postojem Ministerstva financí k uvolnění dalších prostředků pro vedení této agendy. Předpokládaným termínem pro nabytí účinnost zákona o lobbingu je rok 2025.

Administrativní a spisová agenda

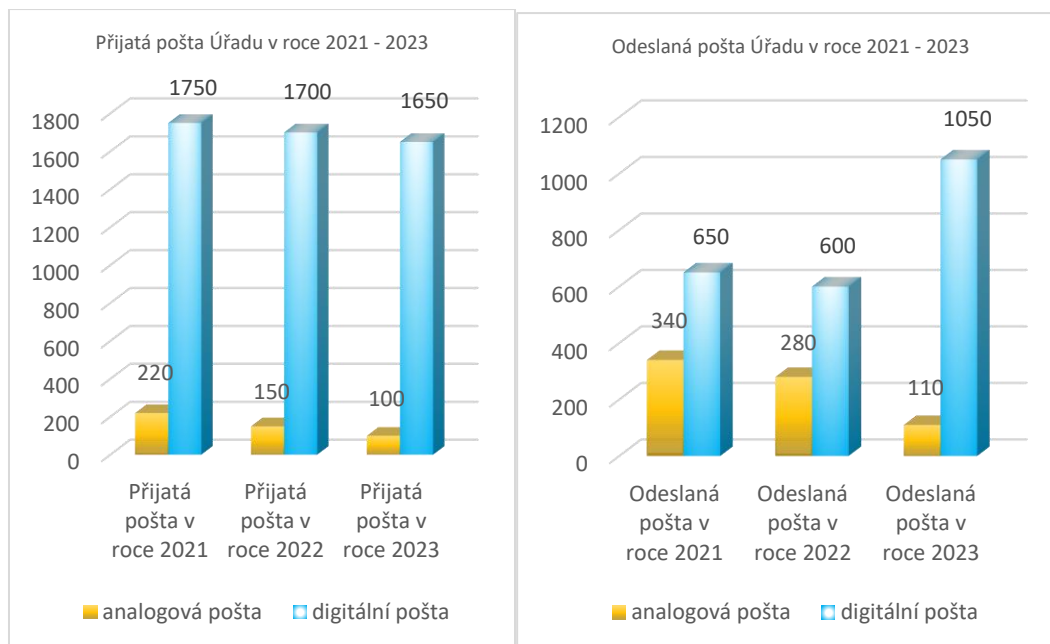
Do oddělení kanceláře předsedy Úřadu též spadá podatelna, která i v roce 2023 vykonávala činnost související s evidencí úředních dokumentů. Jedná se nejen o evidenci příchozích dokumentů a jejich rozdělování na jednotlivá oddělení Úřadu, ale též vypravování dokumentů Úřadu třetím stranám. V elektronické spisovém systému Úřadu bylo v roce 2023 zaevidováno zhruba 2 550 dokumentů.

Na podatelně byl v minulém roce zaznamenán patrný pokles přijatých analogových zásilek, a to i zejména s ohledem na povinnost mít zřízenou datovou schránku všemi právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami, což se týkalo i právě politických stran a hnutí.

Z celkového počtu zhruba 1650 obdržených dokumentů bylo pouze 100 zásilek přijato v analogové podobě prostřednictvím České pošty, což opět potvrdilo dlouhodobý klesající

trend přichodí fyzické pošty. Objem přijatých digitálních dokumentů s mírným poklesem drží podobný počet jako v předchozích letech.

V roce 2023 podatelna odeslala celkem 1 150 zásilek, z čehož byly dokumenty odeslané v analogové podobě pouze ve 110 případech, převažující většina dokumentů je odesílána elektronicky. V této souvislosti lze vysledovat navazující snižování výdajů Úřadu na poštovní služby. Velkým přínosem je možnost Úřadu komunikovat s externími subjekty prostřednictvím datových schránek.

V roce 2023 byly rovněž realizovány úkony týkající se činností souvisejících s archivačním a skartačním procesem dle příslušných právních předpisů včetně zajištění provozu spisovny a správního archivu Úřadu, v této věci úřad řádně komunikuje s Národním archivem ČR. Spisy do Národního archivu byly řádně předány dle výzvy.

V roce 2023 bylo revidováno 20 interních nařízení Úřadu, další byly vydány nově.

Personální agenda

Již od vzniku Úřadu v roce 2017, kdy byl Úřad koncipován jako „malý Úřad“, si tento charakter zachoval i v počtu zaměstnanců. Kontinuálně i v roce 2023 Úřad zaměstnával celkem 19 zaměstnanců, z nichž je deset zařazeno do služebního poměru dle zákona o státní službě, čtyři zaměstnanci jsou v pracovním poměru dle zákoníku práce a pět zaměstnanců

bylo do své funkce jmenováno prezidentem republiky, dle zákona o sdružování, jejich pracovní poměr je tedy založen jmenování a bude trvat po dobu výkonu jejich funkce. Jde o předsedu Úřadu a čtyři jeho členy.

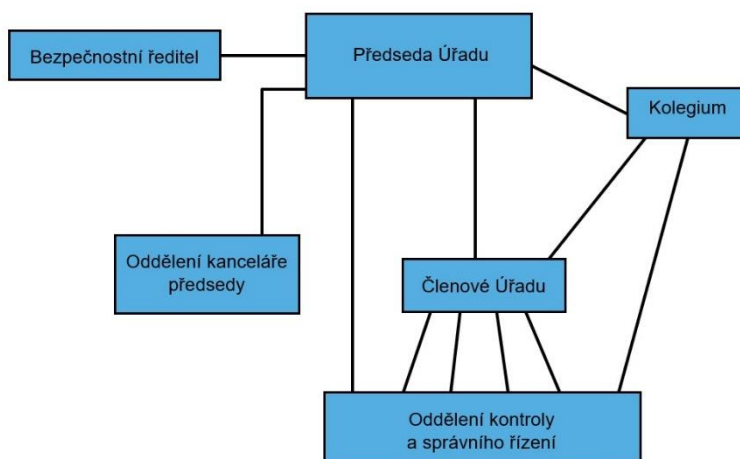
Z hlediska strukturálního řízení v čele Úřadu stojí předseda, řídí jeho činnost, členové Úřadu by měli vykonávat přímou dohledovou činnost, a kromě toho společně s předsedou Úřadu vytvářet metodická a výkladová stanoviska pro zajištění kontinuity a sjednocení postupů při výkonu dohledu. Společně předseda Úřadu a členové Úřadu pravidelně komunikují na platformě společné porady, která od roku 2023 (s účinností od 1. ledna 2024) nabyla zákonný charakter a je institucionalizována jako Kolegium Úřadu.

Dalších 14 zaměstnanců Úřadu je rozděleno do dvou oddělení, a to oddělení kontroly a správního řízení, které vykonává zejména působnosti určené Úřadu právními předpisy, legislativní činnost a další kontrolní a správní úkony.

Oddělení kanceláře jako druhé oddělení je zaměřeno na výkon činností určených dovnitř Úřadu, spravuje podatelnu, spisovnu, vede personální agendu a ekonomickou agendu, rovněž zajišťuje smluvní závazky Úřadu s externími dodavateli a fungování Úřadu po technické stránce jako samostatného právního subjektu.

Organizační schéma Úřadu k 31. 12. 2023

Počet míst Úřadu je určen systemizací služebních a pracovních míst na příslušný kalendářní rok. Celkový počet 19,00 zaměstnanců Úřadu odpovídající schválené systemizaci na uvedené období byl v ročním průměru v rozpočtu po změnách ve skutečnosti naplněn na průměrný přepočtený počet 18,66 zaměstnanců, což představuje 0,34 neobsazeného místa.

Systemizace služebních a pracovních míst s účinností od 1. ledna 2023 byla schválena usnesením vlády č. 997 ze dne 30. listopadu 2022. Pro Úřad bylo systemizováno celkem 10 služebních míst (2 místa představených a 8 služebních míst ostatních státních zaměstnanců) a 9 pracovních míst (1 pracovní místo vedoucího služebního úřadu a 8 ostatních pracovních míst, včetně míst členů Úřadu). Počet systemizovaných míst byl začátkem roku 2023 personálně naplněn.

Personální zajištění při odchodu zaměstnance v Úřadě je vždy velmi komplikované, neboť s ohledem na nízký počet systemizovaných míst jsou všechna pracovní a služební místa Úřadu koncipována jako kumulovaná. Zaměstnanci proto vykonávají kumulovaně několik agend se všemi povinnostmi, které k nim náleží.

Rozbor zaměstnanosti

Systemizace služebních a pracovních míst Úřadu zůstala v roce 2023 neměnná od roku 2018. Opět s účinností od 1. ledna 2023 byla potvrzena stabilní systemizace, a to na základě usnesení vlády ČR č. 997 ze dne 30. listopadu 2022. Pro Úřad bylo systemizováno celkem 19 služebních a pracovních míst, včetně jednoho místa předsedy Úřadu a čtyř členů Úřadu.

V Úřadě je stabilně systemizováno 10 služebních míst – z toho 2 místa představených (vedoucí oddělení) a 8 služebních míst státních zaměstnanců. Dlouhodobě je v Úřadě systemizováno také celkem 9 pracovních míst, a to včetně jednoho pracovního místa předsedy jako vedoucího služebního Úřadu, čtyř míst členů Úřadu a čtyř ostatních pracovních míst.

Počet zaměstnanců Úřadu zůstal i v roce 2023 nezměněn, v Úřadě je převažující počet mužů, věkově pak převažuje počet zaměstnanců ve věkové skupině 41–50 let. Významná většina zaměstnanců má ukončeno vysokoškolské vzdělání, nejnižším dosaženým stupněm vzdělání u zaměstnanců Úřadu je úplné středoškolské vzdělání.

Na vedoucích pozicích Úřadu pak z 5 vedoucích pracovníků byla v roce 2023 jedna žena, a to v postavení členky Úřadu.

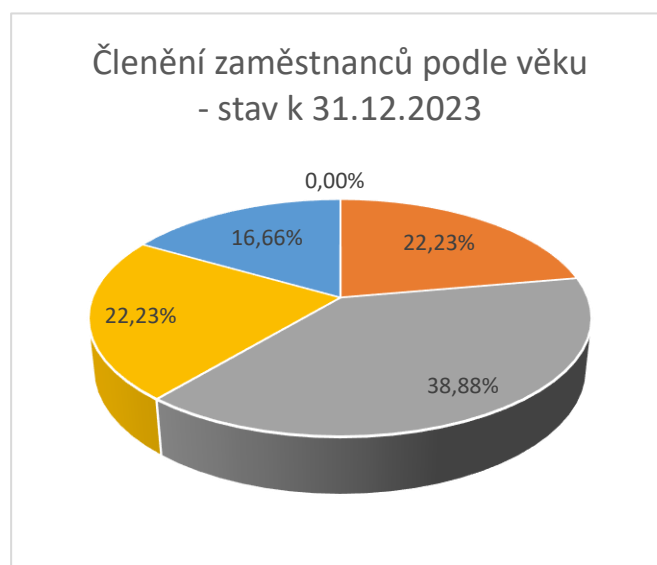

Struktura zaměstnanců podle věku

Úřad zaměstnával v roce 2023 celkem 9 žen a 10 mužů. Při obsazování služebních i pracovních pozic v Úřadě je dbáno na genderově neutrální zadání, poptávané pozice jsou obsazovány bez ohledu na příslušnost k pohlaví. Úřad dbá na zachování rovnosti pohlaví a dlouhodobě přistupuje ke všem zaměstnancům stejně, spravedlivě, nediskriminačně a korektně. A to jak v oblasti odměňování, tak v oblasti hodnocení pracovních výkonů, nebo přístupu k zaměstnancům při svěřování složitějších služebních a pracovních úkolů.

Úřad využívá dostupné nástroje pro sladování osobního a pracovního života svých zaměstnanců (např. pružné rozvržení služební/pracovní doby, práce z jiného místa), přičemž obecně, a to i v kontextu naplňování závazků stanovených systémem kvality je na tento přístup k zaměstnancům kladen zvýšený důraz.

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%	Muži	Ženy	Přepočtený stav 1 - 12/2023	%
do 20	0	0	0	0	0	0	0	0
21-30	0	0	0	0,00%	0	0,66	0,66	3,53
31-40	3	1	4	22,23%	3	1	4	21,44
41-50	4	3	7	38,88%	4	3	7	37,52
51-60	1	3	4	22,23%	1	3	4	21,44
61 a více	2	1	3	16,66%	2	1	3	16,07
Celkem	10	8	18	100%	10	8,66	18,66	100%
	55,56%	44,44%	100%		53,60%	46,40%	100%	

Struktura zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví

Jak vyplývá z výše uvedeného, z hlediska vzdělávání preferuje Úřad při hledání vhodného uchazeče s ohledem na nízký počet systemizovaných míst především zaměstnance s vyšším dosaženým vzděláním a dlouhodobější profesní zkušeností ve vícero oborech činnosti. Tento přístup nám umožňuje maximálně využít dosažitelný potenciál lidských zdrojů, a to především díky širšímu spektru realizovatelných činností a efektivnějšímu výkonu kumulovaných agend. Ryze podpůrné činnosti, tedy pozice vhodné pro středoškolsky vzdělané osoby, jsou v Úřadu systemizovány na udržitelné minimum a tvoří pouze 16,66 % z celkového počtu zaměstnanců.

Vzdělání dosažené	Muži	Ženy	Celkem	%	Muži	Ženy	Přepočtený stav 1-12/2023	%
Základní	0	0	0	0,00 %	0	0	0	0,00
Vyučen/a	0	0	0	0,00 %	0	0	0	0,00
Střední odborné	0	0	0	0,00 %	0	0	0	0,00
Úplně střední	2	1	3	16,66 %	2	1,66	3,66	19,62
Vyšší odborné	1	0	1	5,55 %	1	0	1	5,36
Vysokoškolské	4	7	11	61,11 %	4	7	11	58,95
Doktorské	3	0	3	16,66 %	3	0	3	16,07
Celkem	10	8	18	100 %	10	8,66	18,66	100%

Vzdělávání a rozvoj

V roce 2023 Úřad zajišťoval prohlubování vzdělání a kvalifikace zaměstnanců, a to zejména v odborné rovině. Zaměstnanci byli proškoleni v oblasti kybernetické bezpečnosti, v níž Úřad v roce 2023 přijmul řadu nových opatření a zavedl řadu nových procesů pro ochranu svých dat a interní sítě před nežádoucími vnějšími útoky. V přiměřeném časovém horizontu se v hodnoceném období Úřad věnoval reflektování požadavků praxe, prováděl přezkum stávajících a identifikaci nových potřebných atributů využívaných informačních systémů, tj. plánované a cílené definování požadavků na elektronické informační toky (např. požadavky na úpravu a změny funkcionalit těchto systémů, vnější připojení do interních systémů a aplikací), a to včetně zvyšování kvality informačních systémů.

Rovněž vzdělávání zaměstnanců oddělení kontroly a správního řízení v dosavadních oborech výkonu své profese, tj. kontrolní řád, správní řád, bylo realizováno dle plánu, všichni zaměstnanci měli možnost školeními vyřešit specifické okruhy problémů, s nimiž se v rámci výkonu kontrol setkávají.

Úřad dbá na zvyšování kvalifikace a odborných znalostí ve všech oborech, v nichž působí jako správní orgán, ale i vzdělávání zaměstnanců v oblastech, které vykonává jako právnická osoba – samostatná organizační složka státu. V roce 2023 byla proto podpořena účast zaměstnanců na školení v oblasti nových postupů v IISSP, provádění účetních operací, personalistiky a elektronické spisové služby. Zaměstnanci se vzdělávají rovněž vždy po přidělení nové agendy ohledně dalších podrobností k jejímu zpracování, případně rozšiřují profesní kvalifikace ve vztahu k jimi již vykonávaným dosavadním agendám.

V roce 2023 vzdělávání probíhalo prezenčně i distanční formou.

Obsah dalšího vzdělávání pro další období je se zaměstnanci projednán v rámci služebního hodnocení, zároveň je v tomto období nastaven i další plán vzdělávání – na něj pak navazuje plánování výdajů souvisejících se vzděláváním s ohledem na optimální čerpání finančních prostředků v rámci rozpočtu kapitoly na dané položce.

Schválený rozpočet na rok 2023, provedená rozpočtová opatření

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila dne 30. listopadu 2022 zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023. Jednou z částí schváleného zákona o státním rozpočtu (Příloha č. 3) je rozpočet kapitoly 371 – Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí v následující struktuře:

- příjmy kapitoly 371 celkem 0 tis. Kč
- výdaje kapitoly 371 celkem 33 383 tis. Kč
 - v tom:
 - kapitálové výdaje celkem 6 589 tis. Kč
 - běžné výdaje celkem 26 794 tis. Kč.

Následně v souladu s usnesením vlády České republiky č. 698 ze dne 13. září 2023 bylo provedeno rozpočtové opatření snižující rozpočet výdajů v roce 2023 v kapitole Úřadu

v souladu s přílohou k usnesení vlády. Účelem této úpravy bylo dosažení cíle, o stávající úspory navýšit rozpočet výdajů v kapitole 313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí na závazném ukazateli „Dávky důchodového pojištění“. Tím došlo v rámci kapitoly 371 – Úřad k přesunu a snížení výdajů finančních prostředků v celkové výši 24 107,- Kč z položky 5168 kapitoly 371 – Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí na kapitolu 313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Výše celkových výdajů kapitoly 371 – Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí se po změnách snížila z 33 383 tis. Kč na 33 359 tis. Kč.

V souladu s podmínkami stanovenými zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, prováděl Úřad v roce 2023 další interní rozpočtové změny. Účelem rozpočtových změn bylo docílit vyššího zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů do výdajových zdrojů Úřadu.

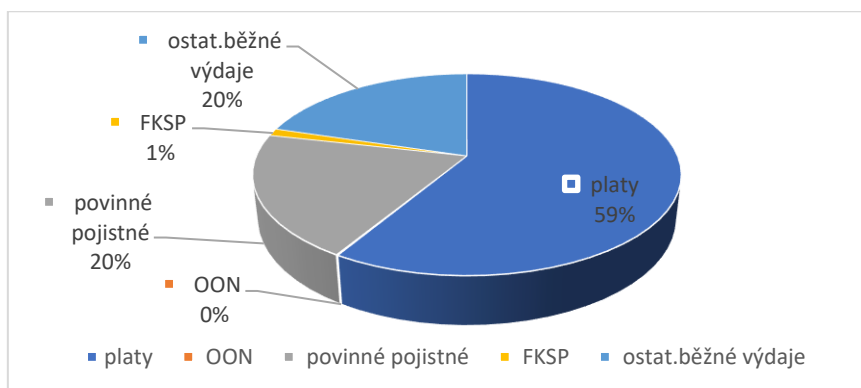
Výsledky hospodaření kapitoly Úřadu ke dni 31. prosince 2023

Z celkových výdajů kapitoly 371 v roce 2023 ve výši 27 075, 98 tis. Kč tvořily výdaje na platy a příslušenství včetně výdajů na FKSP celkem 21 579,98 tis. Kč, tj. 79,70 %.

Součet běžných provozních výdajů kapitoly Úřadu v roce 2023 bez FKSP dosáhl výše 5 496 tis. Kč.

V roce 2023 Úřad nefinancoval žádné kapitálové výdaje.

Podíl jednotlivých výdajů na celkových výdajích kapitoly

Z finančních prostředků alokovaných v rámci kapitoly 371 na výdaje související s platy a příslušenstvím v celkové výši 21 261,66 tis. Kč vyčerpal Úřad v roce 2023 finanční

prostředky na platy zaměstnanců ve výši 15 870,44 tis. Kč, výdaje určené na ostatní osobní výdaje byly čerpány do výše 27,00 tis. Kč, výdaje na povinné pojistné pak v roce 2023 Úřad hradil do výše 5 364,22 tis. Kč a základní příděl Úřadu do FKSP byl ve výši 318,32 tis. Kč.

Čerpání běžných provozních výdajů Úřadu je popsáno v další části tohoto dokumentu.

Přehled plnění závazných ukazatelů rozpočtu kapitoly 371

V kapitole 371 byly ve schváleném rozpočtu stanoveny níže uvedené závazné ukazatele:

UKAZATEL	Skutečnost 2022	Rozpočet 2023		Konečný rozpočet 2023	Skutečnost 2023	% plnění	Index 2023/2022
	1	schválený	po změnách	4	5	6=4:2	7=5:1
		2	3				
· Daňové příjmy	0	0	0	0	0		
· Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem	46	0	0	0	298,56		
Příjmy celkem	46	0	0	0	298,56		
Výdaje celkem	25 299,68	33 383,44	33 359,33	40 012,30	27 075,98	119,86%	107,02%
· Výdaje na zabezpečení plnění úkolů Úřadu	25 299,68	33 838,44	33 359,33	40 012,30	27 075,98	118,25%	107,02%
· Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	15 005,99	16 647,34	16 647,34	17 024,39	15 897,44	102,26%	105,94%
· Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	5 054,61	5 626,80	5 626,80	5 612,13	5 364,22	99,74%	106,13%
· Převod fondu kulturních a sociálních potřeb	293,28	318,95	318,95	318,78	318,32	99,95%	108,54%
· Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech	1 326,34	1 764,06	1 764,06	2 070,64	1 745,36	117,38%	131,59%
· Platy zaměstnanců na služebních místech dle zákona o státní službě	6 683,27	6 540,48	6 760,48	6 830,95	6 649,36	104,44%	99,49%
· Platy zaměstnanců v pracovním poměru odvozené od platů ústavních činitelů	6 579,30	7 642,80	7 642,80	7 642,80	7 475,72	100,00%	113,62%
· Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem	0	6 589,40	6 589,40	6 589,40	0	0,00%	0,00%

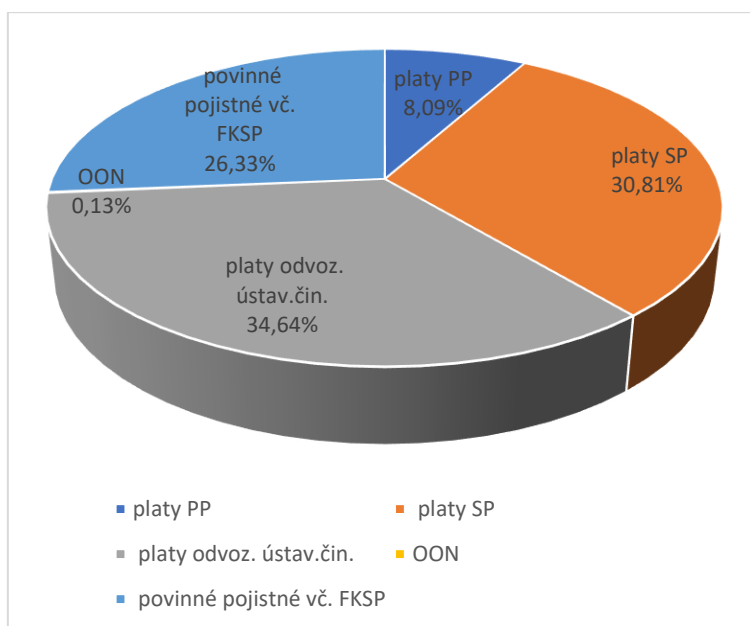
Výši všech závazných ukazatelů kapitola 371 v roce 2023 dodržela. V žádném ze závazných ukazatelů nebylo čerpání finančních prostředků překročeno oproti stanovenému závaznému ukazateli.

Podíl čerpání jednotlivých ukazatelů na celkovém čerpání Úřadu za rok 2023 podle skutečnosti

Níže přiložený graf obsahuje rozložení čerpání výdajů Úřadu v souvislosti s platy a platovým příslušenstvím tak, jak je stanovily závazné ukazatele kapitoly 371. Zaměstnanci v Úřadu jsou zařazeni do Úřadu v souladu se zákonem č. 234/20124 Sb., o státní službě – 10 státních zaměstnanců je ve služebním poměru, 4 zaměstnanci jsou zaměstnaní na základě pracovních smluv v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., zákoníkem práce a konečně 5 zaměstnanců je zařazeno do Úřadu na základě pracovního poměru založeného jmenováním (předseda a 4 členové Úřadu) v souladu se zákonem o sdružování.

Adekvátně jsou platové výdaje na zaměstnance za odvedenou práci hrazeny z tomu odpovídajících platových položek 5011, 5013 a 5014. Z přiloženého grafu je zřejmé, že platové položky 5013 výdaje na platy 10 státních zaměstnanců a 5014 výdaje na platy pro 5 zaměstnanců odvozené od platů ústavních činitelů byly v platových výdajích nejvíce čerpanými položkami a byly čerpány v téměř stejné výši.

Platové prostředky a rozbor zaměstnanosti – podseskupení položek 501, 502, 503

Položka		Schválený rozpočet 2023 v tis. Kč	Rozpočet po změnách v tis. Kč	Zapojené NNV	Konečný rozpočet v tis. Kč	Skutečnost v tis. Kč	Plnění (%) SR	Plnění (%) KR
50	Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci	22 274,14	22 274,14	420,47	22 636,51	21 261,66	95,45%	93,93%
501	Platy	15 947,34	16 167,34	420,47	16 544,39	15 870,44	99,52%	95,93%
502	Ostatní platby za provedenou práci	700,00	480,00	0,00	480,00	27,00	3,86%	5,63%
503	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem	5 626,80	5 626,80	0,00	5 612,13	5 364,22	95,33%	95,58%

Schválený rozpočet podseskupení 501 – Platy ve výši 15 947,34 tis. Kč byl upraven rozpočtovým opatřením A č. -hlavičky 1000001889/2023 podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a pravidel, kterým došlo k přesunu finančních prostředků pro rok 2023 v celkové výši 220,00 tis. Kč. Objem finančních prostředků pro rok 2023 byl na položce 5013 navýšen z původních 15 947,34 tis. Kč na 16 167,34 tis. Kč. Konečný rozpočet byl po zapojení NNV ve výši 16 544,39 tis. Kč. V podseskupení položky 501 bylo v roce 2023 čerpáno 15 870,44 tis. Kč, tj. 98,2 % schváleného rozpočtu a 95,9 % konečného rozpočtu.

Schválený rozpočet podseskupení 502 Ostatní platby za provedenou práci ve výši 700,00 tis. Kč bylo rozpočtovým opatřením s A č. -hlavičky 1000001889/2023 podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a pravidel, kterým došlo k přesunu finančních prostředků pro rok 2023 v celkové výši 220,00 tis. Kč. Objem finančních prostředků pro rok 2023 byl snížen z původních 700,00 tis. Kč na 480,00 tis. Kč. Konečný rozpočet byl ve výši 480,00 tis. Kč. Úřad v roce 2023 čerpal z této položky 27,00 tis. Kč, tj. 5,6 % schváleného rozpočtu a 5,6 % konečného rozpočtu.

V podseskupení položky 503 bylo v roce 2023 čerpáno 5 364,22 tis. Kč, tj. 95,3 % schváleného rozpočtu a 95,6 % konečného rozpočtu.

Informační a komunikační technologie

Navzdory personální poddimenzovanosti věnuje Úřad kontinuálně značnou pozornost také rozvoji informačních a komunikačních technologií, kybernetické bezpečnosti a digitalizaci veřejné správy.

V roce 2023 se věnoval Úřad naplňování snah o sjednocení webové prezentace státu pod zastřešující doménou gov.cz. Vedle spuštění stávající webové prezentace Úřadu (<https://www.udhpsch.cz>) také pod novou doménou *udh.gov.cz*, došlo také ke spuštění nové aplikace – *Průvodce pravidly financování politiky*, coby samostatné webové prezentace, a to již výhradně na jednotné doméně, na adrese <https://pruvodce.udh.gov.cz/>.

Kontaktní e-mailové adresy Úřadu fungují v duálním režimu, kdy klienti Úřadu mohou využít jak dlouhodobě zavedené kontakty s koncovkou *udhpsch.cz*, tak kontakty v novém tvaru s koncovkou *@udh.gov.cz*.

V oblasti interního řízení kybernetické bezpečnosti došlo po dvou letech od přijetí bezpečnostní dokumentace k zásadním změnám. Legislativní kroky vedoucí k rozšíření působnosti Úřadu o zásadní agendy lobbingu či whistleblowingu vedly Úřad k uplynulých letech k nutnosti zavedení rozsáhlého množství vnitřních předpisů a bezpečnostní dokumentace, která svým rozsahem a nastavenou přísností bude schopna pokrýt i skokový nárůst agend a související provoz veřejných příslušných registrů.

Zásadní výzvou v této oblasti je začlenění agendy střetu zájmu veřejných funkcionářů do působnosti Úřadu. Z pohledu kybernetické bezpečnosti zůstalo zaměření Úřadu poměrně úzké, a bylo tak možné přistoupit k přívětivějšímu zjednodušení systému řízení bezpečnosti informací v Úřadu. Zjednodušení přineslo zvýšení přehlednosti pro uživatele a také větší pružnost při realizaci změn s dopady na ICT pro Úřad jako takový. Avšak je namístě konstatovat, že zjednodušení v žádném případě neznamená omezenou účinnost a funkčnost systému, toliko jde o jeho přepracování tak, aby vyhovoval podmínkám nejmenšího ústředního správního úřadu v České republice s velmi specifickou a úzce zaměřenou agendou. Vzhledem k rozsahu provedených změn bude nový systém již v prvním pololetí roku 2024 podroben přezkoumání certifikovaným auditorem. Na základě výsledků

auditu bude dále analyzováno také případné rozšíření stávajících bezpečnostních opatření, která budou dle závažnosti, rozsahu a finanční náročnosti realizována v letech 2024 a 2025.

Úřad provozuje od roku 2018 dvě webové aplikace, které umožňují politickým stranám, hnutím i kandidátům v jednotlivých volbách poskytovat Úřadu některé relevantní dokumenty v elektronické podobě, což usnadňuje jejich další zpracování. Právě tyto aplikace již ve stávající podobě představují základ pro budoucí digitální služby Úřadu, tak jak je definují příslušné právní předpisy. Je však nezbytné, aby se tyto snahy o legislativní a související technickou precizaci celého systému staly skutečně jednou z priorit napříč organizační strukturou Úřadu. Rozvoj aplikací a jeho parametry provedené v minulém roce je podrobněji představen v dalším textu, také je dále blíže představen zcela nový nástroj Úřadu – Průvodce pravidly financování politiky.

V průběhu roku 2023 proběhly rovněž přípravné práce pro zásadní investiční akci Úřadu, spočívající v rozsáhlé obnově serverové infrastruktury Úřadu. Základ stávajícího řešení byl pořízen již v roce 2018, a s ohledem na pouze omezené množství následných investic tak již serverová infrastruktura dosahuje hranice faktického i morálního zastarání. Realizace příslušných investic pro její obnovení je plánována částečně v roce 2024 a je rozložena i do následujících let.

Průvodce pravidly financování politiky

PRŮVODCE PRAVIDLY

financování politiky

Jedním z hlavních cílů činnosti Úřadu v roce 2023 bylo zlepšení uživatelské podpory stranám a hnutím, kandidátům i veřejnosti. Během prvních pěti let fungování Úřadu proběhly všechny typy voleb, které spadají do dohledové činnosti instituce a dohledový orgán během této doby publikoval vyšší desítky metodických stanovisek, ve kterých doporučoval, jak v reálných situacích naplňovat zákony, nad jejichž dodržováním bdí. Stanoviska však vznikala ad hoc podle toho, jak nastávala potřeba vyložit tu či onu situaci ve volební kampani nebo životě strany. Nebylo proto pro uživatele snadné se v nich tematicky orientovat a vyhledávat, stanoviska Úřadu nebyla řazena dle žádné logiky.

Na jaře 2023 proto Úřad přistoupil k rozsáhlé revizi dosavadních metodických stanovisek, a to jak obsahové (například dle dosavadní judikatury), tak jazykové. Následně texty rozčlenil ve stylu encyklopedických hesel a tam, kde to bylo namístě, výklad sloučil tak, aby uživatelé nemuseli hledat informace zvláště k jednotlivým typům voleb, ale zjistili vše o dané problematice v jednom hesle. Vznikl tak **Průvodce pravidly financování politiky**.²

Technicky je řešen jako textová databáze, v níž jsou jednotlivá hesla navzájem propojena pomocí klíčových slov, která uživatele postupně navádějí na další související hesla. Součástí aplikace je vyhledávač s inteligentním našeptávačem. Vytvoření aplikace s sebou neneslo takřka žádné nové výdaje – Úřad vytvořil průvodce vlastními silami nejen po obsahové, ale i po technické stránce. Záměrem průvodce je jednoduchou formou přiblížit veřejnosti pravidla hospodaření stran a financování kampaní. Stranám, kandidátům i třetím osobám by měla zjednodušit orientaci v povinnostech ve vztahu k Úřadu tak, aby byly potřebné informace poskytnuty včas a v úplné formě. Nedlouho po jeho spuštění se ostatně politické

² Průvodce je jako samostatný elektronický nástroj k dispozici na internetové adrese <https://pruvodce.udh.gov.cz/>.

strany a hnutí začaly připravovat na trojí volby, které je čekají v roce 2024. Úřad tak potvrzuje svou dlouhodobou snahu být institucí, která účastníky politického života aktivně podporuje v tom, aby minimálně v oblasti svého hospodaření a financování působily co nejvíce transparentně.

Rozvoj elektronických nástrojů dohledové činnosti

Úřad se v roce 2023 zaměřil i na modernizaci stávajících digitálních nástrojů, které nejenom nabízí veřejnosti, ale sám pro svoji činnost využívá. Rozsáhlými úpravami tak v loňském roce prošly i dvě elektronické aplikace, které Úřad v průběhu let vyvinul, a to *aplikace zprávy* a *aplikace registrace*. Obě aplikace by měly v souvislosti s připravovanou legislativou, zejména zákonem o volebních kampaních, v horizontu jednoho až dvou let dosáhnout parametrů informačních systémů veřejné správy. Aplikace nyní slouží kandidujícím subjektům k plnění povinností, které jim legislativa ukládá a umožňují Úřadu efektivnější práci s předloženými daty. Aplikace ale samozřejmě navenek lze využít k poskytování vybraných informací z realizované dohledové činnosti Úřadu veřejnosti.

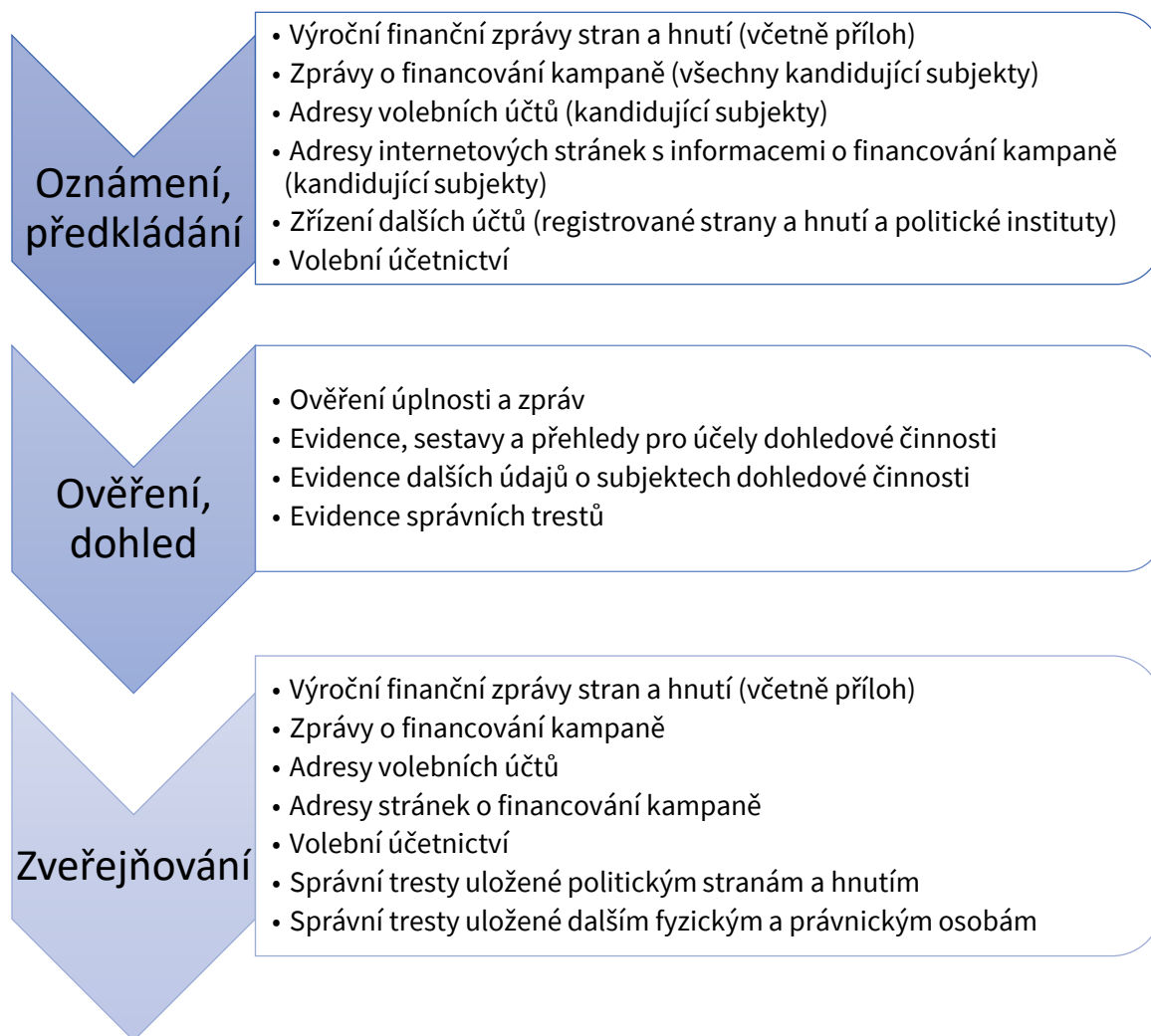
V roce 2023 Úřad upgradoval dohledové aplikace jak ve smyslu rozšíření funkcionalit, tak ve smyslu spolehlivějšího fungování. Zaměřil se přitom zejména na následující prvky:

- 1) Bezpečnostní úpravy v komunikaci aplikací se spisovou službou. Byla upravena velikost příloh a nakládání s nimi.
- 2) Notifikace o úspěšném předložení písemností. Do doby zavedení této funkcionality bylo možné korektní odeslání písemnosti ověřit na webu Úřadu, nově se podatelům odesílá také e-mailové potvrzení.
- 3) Integrace nástroje pro předkládání volebního účetnictví do aplikací. Dle stávající praxe zasílaly kandidující subjekty volební účetnictví běžnými korespondenčními způsoby, případně k tomu využily samostatný elektronický nástroj, což bylo uživatelsky nepohodlné. Nově lze volební účetnictví nahrát přímo do prostředí, v němž se tvoří zpráva o financování kampaně.
- 4) Evidence a zveřejňování sankcí. Tato nová funkcionality je popsána níže.
- 5) Evidence účtů stran a hnutí. Strany se vnitřně organizují zcela dle svých stanov, včetně nastavení míry finanční autonomie pro své organizačních jednotky. Není výjimkou,

že strany s rozvinutou organizační strukturou vedou desítky bankovních účtů. Nově Úřad tyto účty eviduje elektronicky v záznamech o jednotlivých subjektech ve svých aplikacích, přičemž strany a hnutí mají možnost si kdykoliv ověřit, že informace o účtech, které Úřadu v souladu se zákonem oznámily, odpovídají realitě.

Schéma 1: Základ architektury aplikací Úřadu

Evidence a zveřejňování sankcí

Úřad v roce 2023 rozšířil rozsah informací, které poskytuje zveřejněním, o sankce uložené politickým stranám a hnutím, nezávislým kandidátům, kandidátům na prezidenta republiky, i třetím osobám. Chce tak umožnit veřejnosti, aby získala přehled o tom, jak které subjekty dodržují zákonná pravidla. Rovněž chce Úřad přispět k vyšší transparentnosti svých

rozhodnutí a umožnit zájemcům ověřit si, jak k ukládání pokut přistupuje. Informace Úřad původně zveřejňoval ve formě excelových souborů poskytnutých ke stažení, paralelně však začal pracovat na efektivnějším nástroji.

Dosavadní elektronické nástroje proto doplnil modul, v němž se zaznamenávají správní tresty pro jednotlivé subjekty. Do tohoto nástroje byla importována data o všech pokutách uložených od vzniku Úřadu – nyní jsou tedy data kompletní a pravidelně aktualizovaná. Modul současně generuje veřejné výpisy sankcí. Sestavy, které jsou k dispozici každému návštěvníkovi internetových stránek, ctí samozřejmě pravidla ochrany osobních údajů.

Nástroj byl pro veřejnost spuštěn v závěru roku 2023 a zájemci nyní mohou na webu Úřadu zjistit informace o sankcích uložených od roku 2017 každému jednotlivému subjektu (straně, hnutí atp.), ale také mohou pokuty filtrovat dle typu subjektu (strana, hnutí, kandidát atp.). Pokuty lze také zobrazovat dle jednotlivých přestupků (tedy dle ustanovení zákona) a dle data nabytí právní moci. Všechny informace jsou samozřejmě poskytovány ve strojově čitelném formátu.

Archivace dat pro účely kontrol

V roce 2023 také probíhala archivace dat z volebních účtů politických stran, hnutí i kandidátů. V dubnu byly zálohovány volební účty z voleb do Senátu konaných v roce 2022. Celkem se jednalo o 38 účtů politických stran a politických hnutí, 19 účtů koalic a 4 účty nezávislých kandidátů. Zbylých 10 volebních účtů bylo před zákonnou lhůtou 180 dní od vyhlášení voleb předčasně zrušeno. V červnu pak byla provedena záloha 23 volebních účtů kandidátů z prezidentských voleb.

Úřad v roce 2023 hledal způsob, jakým pro účely dohledu a následné analýzy a kontroly archivovat příspěvky ze sociálních sítí. Pro účely záloh sociálních sítí budou nadále využívány bezplatné nástroje, které v současné době odpovídají požadavkům Úřadu. Odlišná situace je ovšem v případě sběru dat a zálohování dat v případě outdoorové, tištěné, audiovizuální a internetové reklamy. V této oblasti bude i nadále nutné využívat externího dodavatele těchto služeb.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Úřad tímto podle § 18 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále v textu jako „InfZ“) zveřejňuje následující údaje o poskytování informací v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 InfZ za rok 2023:

a) počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti - § 18 odst. 1 písm. a) InfZ:

- podané (písemné) žádosti o informace: **8**
- vydaná rozhodnutí o úplném odmítnutí žádosti o informace: **1**
- vydaná rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti o informace: **0**

b) další informace vztahující se k uplatňování zákona č. 106/1999 Sb. - § 18 odst. 1 písm. f) InfZ:

Žádosti o poskytnutí informace se v roce 2023 týkaly informací zejména z následujících oblastí:

- informace o správním řízení
- platy a naturální plnění předsedy, členů a zaměstnanců Úřadu
- zajištění krizového řízení a kybernetické bezpečnosti Úřadu
- využití výkonu služby z jiného místa.

V roce 2023 Úřad nezamítl žádnou žádost o informace předloženou v souladu s InfZ. Rovněž nebyla proti žádnému způsobu vyřízení žádosti o informace dle InfZ podána stížnost.